

Established in 1915 • 85-ieji leidimo metai

PRIEŠ MELĄ IR SMURTĄ – TARPTAUTINĖ TEISĖ

Jonas Jasaitis

Didžiųjų valstybių kūrimosi istorijoje – nemaža netiesos ir pralieto kraujo. Daug išžudyta niekuo neprasikaltusių, o tiesiog ant užpuolikų kelio pasitaikiusių žmonių. Jei kas nors prakalbintų tuos, kurie žudė ir paklaustų, už ką, ar jie žinotų? Ar suvokė, ko įsibrovė į svetimą žemę? Tą, žiaurumu pagarsėjusį kareivį kažkas atvarė ir liepė žudyti, nes nežudysi – pats žūsi. Ar atvartam kareiviui reikėjo tos žemės? Ne! Ne jam ji ir atiteko. Jei po "sėkmingo" karo išliko gyvas, iki paskutiniųjų dienų sapnuos žudynes ir seniai praėjusias ramias dienas gimtinėje. Jei gyvens užgroboje šalyje, su absurdiška, niekuo nepateisinama neapykanta žiūrės į dar išlikusius vietinius. Gal tik jo vaikaičių vaikai jau nebeturės to priešiško, gal kai kurie iš jų net suvoks, kas įvyko prieš daugelį metų. Tačiau tiesa retai beatkuriama, nes ir žuvusių nebeprisigausi. Gali tik pasimokyti iš istorijos ir nebekartoti beprasmiškų žudynių. Žinoma, jei nori mokytis tiesos, o ne "kumščio teisės".

Šiandieninis pasaulis tapo toks mažas: kiekviena šalis – per vieną dieną pasiekiamas. Ar vėl kažkam norisi jį "persidalinti" naujomis žudynėmis? Ar vėl kažkas svajoja apie pasaulinį viešpatavimą? Dauguma šios mažos planetos gyventojų nori tik ramybės.

Jie nori laisvai keliauti, pažinti vieni kitus, keistis žiniomis ir prekėmis, visus nesutarimus spręsti ne ginklu, o tarptautine teise. Dabar dar reikia, kiek beįmanoma, atlyginti praėjusių karų metu padarytas skriaudas, sugrąžinti tai, kas užgrobita. Svetima žemė, net joje įsitvirtinus ginklu, neatneša laimės. Tai kam dar norisi karu įsigyti turto ir praplėsti savo valstybės teritoriją? Tik nusikaltėliui ir bepročiui. Normalūs žmonės stengiasi suartėti ir bendradarbiauti. Valstybių sienos mokslininkui ir menininkui, pramonininkui ir prekybininkui dažniausia tėra arba egzotiškas simbolis arba ne itin maloni kliūtis jo darbe.

Artėja laikas, kai teisės normos taps visuotinėmis. Kelias į gerbūvį tėra tik vienas – dorovė ir pažanga pagrįstas darbas. Kas gyvena geriau, tepadeda pakilti silpnesniam, o ne kuria planus, kaip iš suvargusio dar labiau pasipelninti ir jį užvaldyti.

Kas gali mus paskatinti įjautis tiek tarpusavyje, tiek su kaimynais? Skirtinga kalba, religija? Nebent tradicijomis vadinamos kai kurios kvailystės: žeminantis požiūris į moterį, kitatautį ar kitą? Te kiekvienas garbina Viešpatį tuo vardu, kuriuo yra išmokęs ir teatsikrato dorovinio bei kultūrinio atsilikimo. Šiam uždaviniui turi tar-

"Lietuviai, žinokite, jūsų pora dabar yra pati populiariausia pasaulyje!" Povilas ir Margarita – Europos ir Pasaulio šokių ant ledo čempionatuose tapo bronzos medalininkais. R. Rakauskas nuotrauka iš žurnalo šeimai "Vyrai ir moteris" viršelio. (Skaitykite 7-8 psl.)

nauti tokios pasaulinės organizacijos, kaip Jungtinės Tautos. Rojus žemėje niekada nebus: ji per daug trapi. Reikės sutelkti jėgas gamtos stichijoms ir kitoms negandoms įveikti, erdvei pažinti ir protingai, taupiai bei švariai ja naudotis. Toks žmonijos likimas. Daugybė kliūčių į tiesos įsivyravimą jau įveikta.

Bet dar yra vienas išsigimimas, besikėsiantis į viso pasaulio ramybę. Viena, niekada nepasisotinanti krauju pabaisa. Tai – komunizmas. Tėbėra valstybė, kuri vadovaujasi šia išsigimėliška "teorija". Tai – Rusija. Valstybė, kurioje tautų sugyvenimo ir demokratijos vertybės pajėgia teisingai suvokti tik labai nedidelė visuomenės dalis. Valstybė, sulaužiusi jau ne vienos savo piliečių kartos likimus, išniekinusi dorovę, išsityčiojusi iš įstatymo ir nemažai daliai "rusakalbių" iki kaulų smegenų įkalusi neapy-

kantą kalbantiems ne rusiškai. Pačiais bjauriausiais šovinistais dažniausia tampa tie, kurie išdavė savo tėvynę dėl "vodkos" butelio. Niekada nepamiršiu, kaip Atgimimo dienomis susivėlęs valkata rėkė turgaus aikštėje:

– Duok man "kalašnikovą" ir aš "labusams" parodysiu tokią nepriklausomybę, kad jie ir tą žodį užmirš!

"Kalašnikov" – rusiškas automatas, o "labusais" vadino lietuvius (nuo "labas").

Dar taip neseniai sviesdavo tau į akis:

– Gavary po-čelovečeski ("kalbėk žmoniškai" – t.y. rusiškai)! Nenavyžuėtava prokliatava nienaševa govvara (neapkenčiu to prakeikto nemūsiško šnekėjimo)!

Atvažiuodavo iš kažko pasviečio kiaurakelnis mulkis, tuoj per savo "žemiečius" gaudavo darbą ir bendrabutį. Už metų jau ir butą turi. O tu, lietuvi mokytojau ar

mokslininke, lauk 10 ar 15 metų, kol įgysi teisę "koooperatinį" butą nusipirkti.

– Pražilau, kol butą šeimai išsikovojau, – pasisakė vienas iš žymiausių Lietuvos pedagogikos profesorių. Jis ir šiandien tebegyvena tame pačiame "daugiablakiam", iš tikrųjų, blakių ir tarakonų apsestante name, aplūžusiame bute, su nuolat gendančia virykle, vis prakiūrančiu vandens nuleidimo bakeliu "tupkyloje". Kaip jis benusipirks geresnį dabar, jei Lietuvos nepriklausomybė atgauta tik tada, kai jis jau buvo sulaukęs pensininko amžiaus? Bet ir šiandien tebedirba senasis profesorius. Ir dar kaip dirba! Bėgioja iš vieno universiteto į kitą ir dar kasmet bando po naują knygą išleisti. Užaugusiems vaikams reikia padėti ir vieną kitą litą pasitaupyti tai dienai, kai visai apleis jėgos. O rūpesčius didina visokios (Nukelta į 6 p.)

Jungtiniam išeivijos lietuvių chorui diriguoja "Exultate" vadovė, kompozitorė Rita Kliorienė. Vyto Kliorio nuotr.

Girdėta iš Vilniaus

• KOMUNIZMO NUSIKALTIMŲ ĮVERTINIMAS.

Seimo Žmogaus teisių komiteto pirmininkas Emanuelis Zingeris savo sveikinimo kalboje pareiškė, kad komunizmo nusikaltimai privalo būti aprašyti viso pasaulio vadovėliuose. Kongreso garbės svečias, buvęs Lenkijos Prezidentas *Lech Wałęsa*, sveikindamas kongresą, priminė, kad komunistinė sistema naikina norą dirbti, sudaro sąlygas valdymo korupcijai, kai priimami sprendimai, už kuriuos niekas neatsako. Svečias pabrėžė dažnai nutylimą faktą, kad komunizmo ideologija pavaldi sovietinės imperijos interesams. Komunistinių diktatūrų palikimas – didžiausios pasaulio istorijoje politinės žudynės: per 1917-1989 metų laikotarpį komunistai nužudė 85-100 mln. žmonių. Žudynės tęsiasi ir šiandien. Tai – Čėčėnija. Profesorius S. Kovaliovas dėl įvykių Čėčėnijoje tarė rūstų kaltinimo žodį ir savo tautai, ir viso pasaulio žmonių bendrijai. "Dėl Vakarų abejingumo ši valstybė gali ir toliau nuodyti pasaulio atmosferą", - skaudžiai kalbėjo prof. S. Kovaliovas.

• **TRIBUNOLAS PRADEDA DARBĄ.** Posėdžiavo Tarptautinio kongreso "Komunizmo nusikaltimų įvertinimas" sudarytas tribunolas. Tribunolo kolegiją sudaro šeši teisėjai, kuriems pirmininkauja vilnietis teisininkas Vytautas Zabiela. Vyriausiąją prokurorę paskirta klaipėdietė advokatė Zita Šličytė. Kaip liudytojai procese bus apklausiami Lietuvos, Čekijos, Slovakijos, Latvijos, Albanijos, Baltarusijos, Ukrainos bei Vengrijos atstovai. Vyriausioji kaltintoja pabrėžė, jog komunizmas ir nacizmas padarė panašaus pobūdžio nusikaltimus žmonijai. Z. Šličytė teigė, kad komunizmas yra teorija, kuria grindžiami kriminaliniai nusikaltimai žmogiškumui ir žmonijai. Ji priminė Ribbentropo-Molotovo paktą, kuriuo Rusija ir Vokietija pasidalijo Lietuvą ir kitas valstybes. Z. Šličytė vardijo sąrašą asmenų, kuriuos komunistai trėmė ir naikino. Šiame sąraše be lietuviškų partijų ir organizacijų narių vardijami: prekybininkai, pramonininkai, valdininkai, teisėsaugos pareigūnai, namų savininkai, "kriminaliniai elementai, prostitutės, filatelistai, esperantininkai ir kiti". Ypač žiaurų genocidą patyrė Klaipėdos krašto, dabartinės Kaliningrado srities gyventojai, kurį okupavus, buvo pakeisti vietovardžiai. Be kitų komunizmo nusikaltimų Z. Šličytė minėjo žemės nacionalizavimą, gyventojų pavertimą beturčiais, menkai apmokamo darbo vergais. Komunizmo nusikaltimas – **genetinio Lietuvos fondo naikinimas**, nes protingiausi ir stipriausi žmonės buvo sunaikinti arba patys pasitraukė į Vakarus, bijodami represijų. Komunistinio režimo metu Lietuva neteko 780 tūkst. žmonių ir patyrė 278 mlrd. JAV dolerių nuostolių.

• **V. ADAMKUS SVEIKINA RUSIJĄ IR RUOŠIASI KELIONEI Į MASKVĄ.** Rusijos nepriklausomybės dienos proga prezidentas Valdas Adamkus savo ir Lietuvos žmonių vardu pasveikino kaimyninės šalies vadovą Vladimirą Putiną ir visą rusų tautą bei palinkėjo laimės, gerovės ir klestėjimo. "Šiandien Lietuva ir Rusija aktyviai bendradarbiauja ekonomikos, prekybos, kultūros, mokslo ir kitose srityse. Didelę reikšmę skiriame ryšiams su Kaliningrado sritimi. Tikiu, kad Lietuvos ir Rusijos santykiai ir ateityje bus plėtojami geros kaimynystės, tarpusavio supratimo ir partneriško bendradarbiavimo dvasia", - rašoma V. Adamkaus sveikinimo telegramoje. Pasak Prezidento spaudos tarnybos, V. Adamkus išreiškė viltį, kad jo būsimo vizito į Rusiją metu bus galima išsamiau aptarti, ką būtina nuveikti Lietuvos ir Rusijos piliečių labui. V. Adamkaus vizito į Rusiją data derinama.

• **KRIKDEMAGOGIJA.** Vėl postą Krikščionių demokratų partijoje įgijęs užsienio reikalų ministras Algirdas Saudargas neatmeta galimybės tapti Krikščionių demokratų partijos pirmininku. Birželio 10 d. buvo išrinkta nauja partijos valdyba su A. Saudargu priešakyje. Dabartinis partijos pirmininkas akademikas Zigmas Zinkevičius po naujos valdybos rinkimų pareiškė stebėsiąs jos darbą ir neatmetė atsistatydinimo galimybės. A. Saudargas praėjusių metų rudenį buvo pareiškęs, kad nekels savo kandidatūros į partijos pirmininko postą. Savo ketinimus jis tuomet tesėjo. "Specialiai aš jokių postų partijoje nesiekiu, neverčiau ir neverčiu partijos pirmininko, bet jeigu pirmininkas atsistatydintų, aš dalyvačiau partijos pirmininko rinkimuose", - sakė A. Saudargas, jau tapęs valdybos pirmininku. Jį papildydamas buvęs partijos valdybos pirmininkas K. Kuzminskas, sakė, kad "bogas tas kareivis, kuris nenori tapti generolu". Savo atsistatydinimą jis aiškino siekiu neskaldyti partijos.

• **NEAPSIŽIŪRĖJIMAS AR PAVYDAS?** 1999 metų Nobelio taikos premija buvo suteikta medicinos ir labdaros organizacijai "Gydytojai be sienų", tarp kurios narių yra ir Vilniaus universitetinės Raudonojo Kryžiaus ligoninės gydytojas A. Slavuckis. (*Eltos, BNS ir kitas žinias siunčia Lietuvių grįžimo į tėvynę informacijos centras*)

Tarptautinių įvykių apžvalga

Algirdas Pužauskas

Birželio 10 d. mirė ilgametis Sirijos prezidentas *Hafez Assad*, valdęs šalį daugiau kaip tris dešimtmečius. Jam buvo 69 metai. Manoma, kad jis ruošė savo sūnų *Bashar Assad*, kuriam dabar 34 metai, perimti prezidento pareigas. Kai kurie Sirijos vidaus politikos žinovai tvirtina, kad *Bashar* nesidomi politika. Jis yra gydytojas – akių ligų specialistas. Tačiau Sirijos parlamentas tą pačią dieną papildė šalies Konstituciją, įrašydamas, kad prezidentu gali tapti ne jaunesnis kaip 34 metų pilietis. Iki šiol Konstitucija leido prezidentu tapti ne jaunesniam kaip 40 metų amžiaus piliečiui. Galimas dalykas, kad dėl prezidento vietos kils varžytinės. *Assad* šeima priklauso islamo alavitų sektai, kuri apima tik 12 proc. Sirijos gyventojų. Daugumą sudaro sunitų sektos musulmonai. Net ir pačioje *Assad* šeimoje būta kivirčų: mirusio prezidento brolis *Rifaat* buvo ištremtas ir gyvena užsienyje.

JAV prezidentas *Bill Clinton*, sužinojęs apie prezidento *Assad* mirtį, pasakė, jog velionis buvo arabiškojo nacionalizmo atstovas. Su juo Amerikos prezidentui yra tekę susitikti daug kartų. "Mūsų nuomonės dažnai nesutapdavo, tačiau aš jį gerbiau", - kalbėjo prezidentas *B. Clinton*.

• Mažame Prancūzijos miestelyje buvo paminėtas karių pasitraukimas Antrojo Pasaulinio karo pradžioje iš *Dunkirk* paplūdimių. Apie 338,000 sąjungininkų kareivių prieš 60 metų buvo evakuota per sąsiaurį įvairiais laivais ir keltais į Angliją. Šio persikėlimo dalyvių sąjunga paskelbė, kad tokia sukaktis minima paskutinį kartą, nes tų dienų liudininkai jau paseno. Minėjimo dieną mirė dar vienas 81 metų amžiaus veteranas anglas. Minėjime kalbą pasakė Britanijos sosto įpėdinis princas Čarlis.

• JAV prezidentas *B. Clinton* ilgai kalbėjosi su Meksikos prezidentu *Ernesto Zedillo*. Jie abu šiais metais baigia savo tarnybą aukščiausiuose postuose. Susitarta

KOKIU KELIU PASUKS SIRIJA?

ton. JAV delegacijai, atvykusiai į Sirijos prezidento laidotuves, vadovavo valstybės sekretorė *Madeleine Albright*. Pagal Sirijos įstatymus laikinai prezidento pareigas eis du viceprezidentai, kurie turės perduoti valdžią per 90 dienų.

Komentatoriai pripažįsta, kad miręs prezidentas buvo atkaklus žmogus. Tarp jo priešų buvo Irako diktatorius *Saddam Hussein*. Irako ir Iraną karo metu Sirija palaikė Iraną, o 1991 metų kare Sirija įsijungė į JAV vadovaujamą karinę koaliciją prieš Iraką. Išvadavus Kuveitą iš Irako, nafta turtingos arabų valstybės dosniai apdovanojo Siriją. Sakoma, kad tarp Sirijos prezidento priešų buvo ir palestiniečių vadovas *Y. Arafat*.

Prezidentas *H. Assad* buvo neatlaidus savo priešams. Kai prieš jį 1982 metais sukilo mažas Sirijos miestelis *Hama*, kuriame gyveno šių sektos musulmonai, prezidentas pasiuntė kariuomenę ir tą miestelį visiškai sugriovė. Tada žuvo tūkstančiai žmonių.

Prezidentas, siųsdamas delegaciją į Vašingtoną derėtis su Amerikos ir Izraelio diplomatais dėl Golano aukštumų sugrąžinimo Sirijai, įsakė užsienio reikalų ministrui nepaduoti rankos Izraelio premjerui *E. Barak*. Ministras šio nurodymo stropiai laikėsi.

Viduriniųjų Rytų diplomatai, svarstydami Izraelio ir arabų taikos klausimus, yra sukūrę posakį, kad šioje pasaulio dalyje negali būti karo be Egipto, o taikos – be Sirijos. Kovo mėnesį prezidentas

H. Assad paskutinį sykį atmetė Izraelio taikos pasiūlymus. Jis dar išbarė JAV prezidentą, kad šis per daug palaiko Izraelį. Manoma, kad Sirijos vadovo mirtis ir neaiškus klausimas dėl naujojo šios valstybės vadovo dar ilgesniam laikui atidės taikos ir pastovumo Viduriniuosiuose Rytuose klausimus.

Sirijos žmonės, kurių jaunoji karta nėra mačiusi kito vadovo, kaip velionis *H. Assad*, dar ilgai lies ašaras dėl šios netekties, o Izraelio vadovybė toliau laikys 1973 metais okupuotas Golano aukštumas. Sirijos gyventojai dėl ligšiolinės valdžios užsispyrimo gerokai vargsta, nes tarptautinėje bendruomenėje laikoma, kad ši šalis remia terorizmą.

Sirija turi šiek tiek naftos, bet ariamos žemės ten tėra vos 28%. Ji prekiauja su Europos Sąjungos šalimis, nors kai kurios iš jų taiko Sirijai šiek tiek tokias sankcijas. Šalyje daug dykumų ir kalnų, todėl sunku išlaikyti ir apginkluoti didelę – daugiau kaip 400 tūkst. kariuomenę. Gyventojų raštingumas siekia 79 procentus. Dalis Sirijos piliečių mano, kad jų gyvenimas būtų lengvesnis, jei ne karinga užsispyrusi valstybės vadovybė, nesugyvenanti ne tik su "amžinuoju priešu" Izraeliu, bet ir su Iraku. Nepalankiai klostosi santykiai su Turkija dėl Sirijos paramos kurdų veiklai, su Libanu, kuriame Sirija laiko apie 30,000 kareivių. Net ir Rusijai būtų malonu atgauti milžiniškas sumas pinigų, kuriuos Sirija skolinga Maskvai už ilgus metus siųstus ginklus.

Keliais sakiniiais

nustatyti Meksikos įlankoje ieškomos naftos gręžinių ribą, kuri atskirtų Meksikos ir JAV nuosavybę.

• Libano karinis teismas svarstė 36 savo piliečių, tarnavusių Izraelio "saugumo zonoje" bylas. Tokių bus ir daugiau. Apkaltinti dar 72 libaniečiai, tarp kurių yra 8 moterys. Didžiausia baudmė – 15 metų kalėjimo už bendradarbiavimą su priešu.

• Prezidentas *B. Clinton* dalyvavo buvusio Japonijos premjero *K. Obuchi* laidotuviuose. Ta proga jis susitiko ir ilgai kalbėjosi su Pietų Korėjos prezidentu.

• Vokietijos kancleris ir Prancūzijos prezidentas susitarė stiprinti Europos karines pajėgas, kad jos mažiau priklausytų nuo JAV para-

mos. Buvo svarstoma greitojo reagavimo pajėgų būklė, transporto lėktuvų gamyba ir priešraketinės gynybos klausimai.

• Ukrainos valdžia pasižadėjo visai uždaryti Černobylio atominę jėgainę. JAV Prezidentas *B. Clinton* Ukrainos prezidentui pažadėjo skirti 80 mln. dolerių šios jėgainės uždarymo reikalingam.

• Jordanijos karalius *Abdula* lankėsi Vašingtone ir optimistiškai kalbėjo apie Izraelio ir Palestinos vadovybės pastangas užbaigti taikos derybas. Taikos siekti padeda ir Egipto prezidentas *H. Mubarak*. Egipte JAV valstybės sekretorė *M. Albright* susitiko su Sirijos užsienio reikalų ministru. Jungtinių Tautų (Nukelta į 3 p.)

LIETUVIŲ TAUTINĖS MINTIES LAIKRAŠTIS DIRVA

TEL. (216) 531-8150
FAX. 216 531-8428

e-mail: dirva@ix.netcom.com

P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119 - 0191
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
EDITOR: DR. JONAS JASAITIS

DIRVA (USPS 157-580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0191

Periodicals postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices. • Published Weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. - Subscription per year-\$35.00, first class-\$58 • Single copy-70 cents. Air mail overseas-\$110.00.

Prenumerata metams - \$35.00, pusei metų - \$20.00, pirmą klase - \$58 • Oro paštu į užsienį metams - \$110.00. • Atskiros numerio kaina - 70 centų • Straipsniai, pasirašyti pavardę, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę. • Nespausdinti straipsniai grąžinami, tik autoriams prašant - Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Nepasirašyti rašiniai nespausdinami.

Juozas Žygas

Nėra tokios stebuklingos lazdelės, kad ja pamojus, viskas staiga pagerėtų. Bendrai paėmus, staiga pagerėjimo išvis negali būti. Bet jeigu matomas pastovus, nors ir nežymus pagerėjimas, tai žmonės jį greitai pajunta. Tai veikia visą aplinką. Bet, kuomet pastoviai tegirdi tik raginimus susiveržti diržus, tai rodo, kad pavojingai žaidžiama su žmonių kantrybe.

Taip pat nereikia tikėtis, kad užsieniečiai ateitų ir viską sutvarkytų. Dar prieš Lietuvos prezidento rinkimus, vasaros metu apsigyvenau Palangoje viešbutyje. Kiti jo gyventojai pastebėjo, kad esu amerikietis ir pradėjo mane apie Valdą Adamkų klausinėti. Jų supratimu, būdamas amerikietis, jis nors nevogs. Jiems užtikrinau, kad vogti, tai tikrai nevogs, tačiau pasakiau:

– Nemanykite, kad V. Adamkus jums Ameriką galėtų atnešti. – Dar pridėjau, kad į Ameriką reikia plaukti per sūrias prakaito jūras. Mačiau, kad tas paskutinis sakinyss jiems visai nepatiko.

Nuo to laiko, kai mes atvykome, Amerika gana sparčiai pasikeitė į gerąją pusę. Taip tvirtindamas, pirmiausia kalbu apie darbus. Ir mums pirmaisiais metais teko gana daug prakaito išlieti. Tais lai-

tų kariuomenė jau apžiūrėjo naująją Izraelio-Libano sieną ir nustatytą demarkacijos liniją. Dėl jos liko nepatenkinti vietiniai libaniečiai, nes ši linija perskiria per pusę kai kuriuos kaimus. Saugumo zonos gyventojus tardo Libano žvalgybos pareigūnai, bandydami išsiaiškinti, ar vietiniai žmonės per 18 Izraelio okupacijos metų nekolaboravo su buvusią valdžia.

Dar blogiau sekasi Izraelio vyriausybei, nes religinės partijos atstovai nutarė parlamente neberemti premjero E. Barak koalicinės vyriausybės. Birželio 7 d. Izraelio parlamentas nutarė, kad reikia naujų rinkimų. Iš 120 parlamento narių tik 48 balsavo už pasitikėjimą vyriausybei. Premjeras pasakė bandysiąs sudaryti "naują daugumą".

• Rusijos prezidentą Vladimirą Putiną birželio 5 d. Vatikane priėmė Popiežius Jonas Paulius II. Pranešimuo-

KĄ DARYTI, KAD EKONOMIKA PAGERĖTŲ?

kais Cleveland, OH buvo ketetas automobilių fabrikų. Daug atvykusiųjų, ypač čiuurioniečiai, iš pradžių dirbo Fisher Body-General Motors automobilių fabrike. Manė pirmąjį į tą fabriką įtaisė M. Drąsutis, kuris buvo to laiko žymus veikėjas. Be- rods, jis buvo ALT darbuotojas, "Draugo" korespondentas ir dar kažkokių kitų organizacijų narys. Jis daugeliui atvykusiųjų pirmuosius darbus parūpino.

Manimi pasirinko inž. Pranas Drąsutis ir šeima. Jie, kaip ir kiti "hanaviečiai" (iš Vokietijos – Hanau stovyklos) pradėjo kultūrinių renginių pasigesti. Mūsų transportui atvykus, jau susidarė pirmoji naujųjų ateivių šimtinė. M. Drąsutis buvo paprašytas, kad man darbą parūpintų. Buvo ir daugiau buvusių "hanaviečių", kurie prie to prisidėjo, bet jų pavardes jau užmiršau.

Tuomet Fisher Body kiekvieną dieną samdydavo apie 60-70 žmonių. O norinčių gauti darbą būdavo gal 150 ar net daugiau. Tačiau su M. Drąsūčio pagalba mums nereikėjo eilėje stovėti.

Jau pradėjęs dirbti, kiekvieną dieną apie 10 val. ryto matydavau būrius ką tik pasamdytų neseniai atvykusių žmonių, kuriuos vesdavo susipažinti su įmone. Bet po savaitės ar dviejų iš jų tik 5-10 telikdavo. Būdavo ir tokių, kurie jau per pirmąją pertrauką mesdavo darbą sakydami:

– Juk tėvo ir motinos neužmušiau, kad čia dirbčiau.

Įmonės vadovai buvo prie tokių reiškinų pripratę.

Įmonėje buvo kavinė ir valgykla. Bet kuomet mūsų, neseniai iš Vokietijos atvykusių, susidarė virš tuzino, tai mes ant plieno lakštų užsimesdavome kartonus ir taip įsirengdavome sau užkandžių bei pokalbių kampą.

Vieną dieną prie manęs priėjo (kas nors jam mane parodė) nepažįstamas žmogus ir užkalbino rusiškai. Tuomet dar pusėtinai mokėjau šią kalbą. Jis prisistatė esąs Lenkijos žydas, vedęs iš Ukmergės kilusią žydaitę. Mokėjo ir porą lietuviškų žodžių. Jam teko pabūti Dachau koncentracijos stovykloje. Po šia stovykla ar kažkur šalia jos buvo statomas požeminis Messerschmitt variklių fabrikas. Jis dirbo tuneliuose. Karui baigiantis, iš ten jį išlaisvino amerikiečiai.

Kaip mes, taip ir jis skundėsi, kad Fisher Body labai sunkus darbas. Vieną sykį jis pasakė, kad "čia yra blogiau, negu Dachau". Tik tiek, kad pinigų moka". Vasara buvo karšta, prakaitas čiuurkšlėmis bėgo. Tų pačių darbinių drabužių sekančią dieną dėvėti jau buvo nebegalima.

Visa tai aprašiau, kad tų laikų nemačiusieji arba juos jau užmiršusieji žinotų, kad Amerikos gerbūvis buvo praskaitu sukurtas, o ne "dirbančius vaizduojant".

Tarptautinių įvykių apžvalga

(Atkelta iš 2 p.)

se iš Maskvos sakoma apie tai, kad prezidentas prašė padėti Rusijai įsijungti į Vakarų Europos ekonominį ir politinį gyvenimą. Prezidentas V. Putin priminė Popiežiui, kad buvusio SSRS prezidento Michailo Gorbačiovo 1989 metais išsakytas pakvietimas Popiežiui atvykti į Rusiją dar tebegalioja.

• Rusijos prezidentas V. Putin paskelbė dekretą, pagal kurį valdžia Čėčėnijoje perduodama centrinei Maskvos valdžiai. Jokių naujų rinkimų nenumatoma. Po pirmojo Čėčėnijos sukilimo 1994 m. buvo suorganizuoti rinkimai. Tačiau Rusijos propaganda teigia, kad tada išrinktas Čėčėnijos prezidentas Aslan Maschadov nebeturi pasitikėjimo nei tarp čėčėnų, nei Maskvoje. Tuo tarpu sukilėliai atsakė į naujus Kremliaus planus, įvažiuodami sprog-

menų prikrautu sunkvežimiu į rusų kareivines vienoje sostinės (kurį rusai vadina Groznu, o čėčėnai – Džohargala) mokykloje. Kai sargybiniai – vidaus reikalų ministerijos milicininkai apsupti sunkvežimį, jame sėdėję čėčėnai – vyras ir moteris – susisprogdino. Žuvo du Rusijos kareiviai, o penki buvo sužeisti. Čėčėnijoje, kaip skelbia Maskvos žinių tarnybos, nuo "banditų" rankų kas savaitę žūsta 15-22 žmonės.

• Atėnuose du vyrai, atvažiuavę motociklu, nušovė Britanijos ambasados karinį atašė. Graikijos teroristų grupė, pasivadavusi "Lapkričio 17", paskelbė spaudai, kad tai – jos darbas. Ta pati marksistinė grupuotė prieš 25 metus nušovė JAV žvalgybos Graikijoje agentūros vadovą. Nepriklausomoji spauda mano, kad ši grupuotė palaiko slapstus ryšius su socialistų valdžia.

Redaktoriaus skiltis

Išbandymas laisve

Nagrinėdami itin nelengvą Lietuvos valstybės atkūrimą, kai kurie autoriai mėgsta kartoti, kad negeroves sąlygoja "sovietinis palikimas". Pasitaiko pranašaujančių, jog padėtis pagerės tik tada, kai pasikeis 2-3 žmonių kartos. Tegu neišsiseidžia tokios pažiūros šalininkai, bet jų posteringavimai labai primena sovietinės propagandos metodus: visas blogybes (prastą darbo kokybę, girtuokliavimą, vagystes ir t.t.) buvo bandoma paaiškinti, kaip "kapitalizmo atgyvenas žmonių sąmonėje". Atseit, tik sovietinė santvarka sukurs tobulą visuomenę. Tačiau bėgo metai, o tos blogybės visai nesiruošė trauktis. Vogė ir girtuokliavo kompartijos šulai ir nepartiniai, vyresnieji ir komjaunuliai. Tik vadinamosios "perestroikos" laikais susigriebta, kad kalta ne tiek "pracitis", kiek "dabartis". Todėl, girdi, ir reikia "persitvarkyti".

Valstybinės strategijos neturėjimas ir iš jos išplaukiantis neūkiškumas paaiškinamas ne sovietine galvosena, o nesugebėjimu tvarkytis laisvėje. Sovietinė ideologija giliai įtikėjusių buvo labai maža dalis, nes vyravo visiškas neatitikimas tarp to, kas sakoma ir kas daroma.

Lietuvos, kaip ir daugelio išsivadavusių šalių visuomenė sunkokai randa tinkamiausius ūkinius sprendimus. Šnekama apie investicijas, bet nesuvokiama, kokia jų paskirtis. Nepajėgiama suprasti, ko siekia kitų valstybių kompanijos, perkančios Lietuvos įmones. Jei pats nekursi savo valstybės ūkio, svetimieji jo tikrai nesukurs. Niekas iš pašalės nepasiūlys tau naujų rinkų, o priešingai, žiūrės, kaip neleisti atsirasti naujiems konkurentams, kaip numušti darbo jėgos kainą ir gauti kuo didesnę pelną. Argi Danijai rūpi sukurti modernią Lietuvos cukraus pramonę? Ar Prancūzija rūpinasi vandentiekio tobulinimu Lietuvoje? Ar Lenkija yra gyvybiškai suinteresuota Lietuvos

jėginių pagaminamos energijos pardavimu Vakarų Europoje? Ar Švedija ir Suomija jaudinasi, kaip greičiau tobulinti Lietuvos telefono ryšių sistemą ar kaip išsaugoti jos mokslininkų pajėgas?

Kai kurių politikų samprotavimai apie greitą suklestėjimą, įstojus į Europos Sąjungą, reiškia ne ką kitą, kaip bandymą permesti savo rūpesčius svetimiejiems ir visišką nesuvokimą, kas yra šiandieninė nepriklausoma valstybė. Taip, kaip tie patys politikai daugiau galvoja apie savo karjerą, o ne apie visos valstybės likimą, taip juo labiau ir jokia kita valstybė ar tarptautinė verslo organizacija nesiruošia spręsti Lietuvos problemų. Politinės grupuotės, iki šiol buvusios valdžioje, niekaip nepajėgė suvokti, kad svarbiausias jų uždavinys yra ne kitų valstybių įtikinėjimas gerais Lietuvos siekais, o savojo ūkio kūrimas savomis lėšomis, rankomis ir širdimis. Jeigu pareigūnas padarė žalą valstybei, jis privalo būti nedelsiant atleistas ir nu teis tas nepaisant, kad priklaus "savai partijai". Jeigu patys valdžios atstovai nesilaiko įstatymų, tai kaip jais pasitikės visuomenė? Kas gali vėl balsuoti už tuos, kurie leido išvoti ir prie bankroto atvesti įmones, gaminusias paklausą turinčią produkciją? Ką apie tokius valdančiuosius šiandien turi galvoti bedarbiais tapę Šiaulių ir Kauno, Marijampolės ir Alytaus darbininkai?

Tačiau būtent asmeninės atsakomybės labiausiai ir kratosi tiek iki šiol valdantieji, tiek ir daugelis dabar besiveržiančių į valdžią. Ar ne apie tai liudija įžulius priešinimasis, kad būtų atsisakyta "partinių sąrašų", kad tiesiogiai būtų renkami visi Seimo ir savivaldybių nariai? Kodėl apskritys tapo ministerijų priedėliu, o ne savivaldos grandimi? Todėl, kad įvedus tiesioginę atsakomybę už konkrečią veiklos sritį, nebėliktų galimybių išsisukinėti.

RAUDONDVARIO INSTITUTAS

(Pabaiga. Pradžia - 23 nr.)

Kiek jo buvo sugalvota akmenų rinkimų mašinų ir technologijų, padedančių išvalyti akmenuotas Lietuvos dirvas. Suprantama, kad tai buvo labai brangūs, sudėtingi darbai, kurių tolesniam pratęsimui dabar nelabai pavyksta rasti lėšų. Jei Lietuvos Vyriausybės politika būtų nors šiek tiek palankesnė inžinerijos mokslui ir savų žemės ūkio mašinų gamintojams, tai vien R. Bareišio pasiūlytų mašinų ir mūsų konstruktorių sukurtų įvairių kultivatorių, purentuvų, vagotuvų, kurie būtų ne prastesni už vakariečių, bet gal net 3-5 kartus pigesni, saviems ūkininkams visiškai pakaktų.

Vargu, ar kuris nors žemės ūkio inžinierius bei pažangesnis ūkininkas nežino dr. Jono Liaukonio ir kitų jo vadovaujamo Mašinų naudojimo skyriaus darbuotojų. J. Liaukonis yra Lietuvos žemės ūkio inžinierių asociacijos pirmininkas, nuolatinis įvairių seminarų, konferencijų, parodų organizatorius. O kokia bus žemės ūkio mašinų sistema, ar ji atitiks Europos Sąjungos reikalavimus, kaip reikėtų organizuoti agroservisus, žemės ūkio mašinų techninio aptarnavimo kėmus, kokias mašinas reikėtų gaminti Lietuvoje – visa tai šio skyriaus mokslinių bendradarbių – dr. Bronislovo Baranausko ir dr. Alfonso Kraujalio rūpestis. Kaip rapsu aliejų panaudoti tepalams, sukurti biodegalus, t. y. kaip žemės ūkio energetikoje naudotus naftos produktus pakeisti švaresniais, pagamintais tame pačiame ūkyje, tiria dr. Vladimiras Liubarskis.

Kalbant apie žemės ūkio energetiką ir papildomus jos šaltinius, tenka kalbėti bene

Dr. Leonas Milčius

Lietuvos žemės ūkio inžinerijos instituto

Konstravimo-projektavimo biuro vedėjas

apie svarbiausią institute šiuo metu Energetikos skyrių, kuriam vadovauja instituto Tarybos pirmininkas, dr. Ignas Šateikis. Lietuvoje visada stokojama saulėtų dienų, o ir stipresni vėjai pučia ne taip dažnai, bet ir tokiomis sąlygomis saulės bei vėjo energija žemės ūkiui gali būti labai svarbi. Čia sukurti modernūs, ekonomiškai saulės akumulatoriai, konkrečios rekomendacijos, kaip panaudoti saulės energiją patalpų ir vandens šildymui, nagrinėja mokslininkų grupė: dr. Gvidas Rutkauskas, dr. Algirdas Genutis, prof. V. Petruševičius.

Energetikos skyriaus daktarantas Algirdas Gulbinas anksčiau dirbo vedančiuoju konstruktoriumi Konstravimo - projektavimo biure. Žinoma, buvo labai gaila jį išleisti į kitą skyrių, žinant, kad jo pasirinktas mokslinis tiriamasis darbas, kaip iš vėjo jėgainių gauti šiluminę energiją, nebus lengvas. Bet su pasigerėjimu stebint, kaip atostogų metu jis lengvai su burlente skrieja banguotu jūros paviršiumi net iki Būtingės naftos terminalo plūduri, atrodo, kad iš tikro jo likimas ir yra pajungti vėją.

Rašydamas apie šio skyriaus veiklą, privalau paminėti labai svarbius habilit. dr. Aušros Požėlienės, ir daktarantės Stėfos Lynikienės darbus, tiriant įvairiausių sėklų valymą, jų atskyrimą elektriniais laukais. Dr. Algirdas Žaltauskas tiria, kaip ūkininkui gauti pigios šiluminės energijos, deginant atlieka-

mus šiaudus, medžio atliekas ir kitą biomasę. Vien šio skyriaus darbuotojų sukurtų mašinų, įrenginių ir technologijų platesnis įdiegimas duotų labai daug naudos atsikuriantiems Lietuvos ūkininkams.

Gyvulininkystės skyriui šiuo metu vadovauja prof. Bronius Kavolėlis. Šiame skyriuje teko ir man pradėti ir savo mokslinę veiklą. Net ir vėliau, dirbant projektuotoju, gyvulininkystės mechanizavimo klausimai buvo patys artimiausi. Prof. B. Kavolėlis nuo seno Lietuvoje žinomas kaip autoritetingiausias gyvulininkystės patalpų mikroklimato specialistas. Jo skyriaus darbų tematikoje gyvulių laikymo sąlygų tyrimai yra bene pagrindiniai. Ne vieną naudingą rekomendaciją ūkininkams, kaip įrengti ir mechanizuoti kiaulides, parengė šio skyriaus darbuotojai – dr. Algimantas Čiučiulka ir vyresn. mokslinė bendradarbė Pranutė Šlapaitienė. Sunkius, bet labai reikalingus tyrimus, kaip iš mėšlo, įvairios žalos biomasės ir kitų žemės ūkyje susikaupiančių atliekų gauti dujas, vykdo dr. Romas Janušauskas.

Ribota šio straipsnio apimtis leidžia paminėti tik nedidelę dalį bendradarbių. Tikiu, kad gražią ateitį turi dr. Almuto Dravininko, dr. Edmundo Gabriūno ir vyr. mokslinės bendradarbės Elenos Bakasėnienės tyrimai, kaip auginti kultivuojamus grybus bei kitos mokslininkų nagrinėjamos temos.

Mokslinių padalinių darbui didelę paramą teikia ir pagalbinių instituto padalinių. Tai Inovacijų ir informacinio aprūpinimo skyrius, Konstravimo - projektavimo

(Nukelta į 6 p.)

Pasaulis ir Lietuva

*** KOMUNISTINĖS IMPERIJOS KĖSLAI.** Su Aleksandro Lukašenos režimo įteisinimu Rusija okupuos Gudiją (Baltarusiją). Tai pareiškė Baltarusijos Liaudies Fronto vadovas Zenon Pozniak, kalbėdamas Vilniuje įvykusiame Tarptautiniame kongrese komunizmo nusikaltimams įvertinti. Siekiant įteisinti egzistuojantį režimą, Z. Pozniako manymu, Maskvai ir jos padėjėjams Vakaruose būtina, kad Baltarusijoje įvyktų bet kokie, net nedemokratiniai rinkimai. Maskva kalba apie integraciją, o ruošia okupaciją, mano Z. Pozniak. Vėliau, anot jo, gali įvykti ir Lietuvos okupacija. *BelaPAN*

*** SAŽINĖS BALSAS.** Taline, tarptautinėje konferencijoje "Komunizmo nusikaltimai" žymus Rusijos žmogaus teisių gynėjas, Rusijos Federacijos Dūmos deputatas Sergej Kovaliovas pareiškė: kol rusai nepripažins savo nacionalinės kaltės už Baltijos valstybių okupaciją, trėmimus, nacionalinio išsilaisvinimo judėjimo pokario laikotarpiu persekiojimą, tol komunizmas nebus nugalėtas, tol egzistuos nenugalima kliūtis Rusijos ir Baltijos valstybių suartėjimui ir demokratijai pačioje Rusijoje. *INTERFAX*

*** KARTOJAMAS ŠLYKŠTUS MELAS.** Aukšti šaltiniai Rusijos Federacijos Užsienio reikalų ministerijoje birželio 14 d. dar kartą pareiškia, kad SSRS armijos įvedimas į Lietuvą 1940 m. atitiko tarptautinę teisę. "Šaltiniai" žalos įstatymą supranta kaip santykių bloginimą, ir gal būt kaip dešiniųjų "pasirodymą", artėjant rinkimams. *ITAR-TASS*

*** GRASINIMAI.** Diplomatiniai šaltiniai Rusijos Užsienio reikalų ministerijoje aptaria galimas pasekmes, Lietuvos Seimui priėmus SSRS okupacijos žalos kompensavimo įstatymą. Jie teigia, kad "po panašaus nedraugiško Lietuvos žingsnio dvišalės sutarties dėl sienos patvirtinimas Rusijos Dūmoje gali būti atidėtas nenustatytam laikui". Sutarties projektą drauge su teigiama Rusijos Užsienio reikalų ministerijos išvada Dūma gavo balandžio pabaigoje. Rusijos pusė ketina laukti, koks bus įstatymo likimas, jam išėjus iš Seimo. Lietuvos Užsienio reikalų ministerijoje buvo paaiškinta, kad sienos sutarties patvirtinimas naudingas abiem pusėms ir kad Lietuva laukia atsakomojo žingsnio. *INTERFAX*

*** PRIPAŽINIMAS.** Rusijos politikai, mokslininkai, verslininkai, visuomenės veikėjai, laikraščiu "Komersant" išdėsto savo požiūrius į Baltijos valstybių okupaciją. Išsakomos įvairios nuomonės, tačiau nė vienas (net Viktoras Alksnis!) nesako, kad okupacijos nebuvo. *BNS*

*** NUSIKALTĖLIAI NEIŠVENGS ATPILDO.** Baltijos valstybėse buvo paminėta birželio 14 d. - stalininių masinių trėmimų pradžios diena. Taline įvykusioje "Komunizmo nusikaltimų" konferencijoje Estijos premjeras Mart Laar paragino komunistų nusikaltimus "autoritetingai įvertinti tarptautiniu mastu", kaip tai buvo padaryta Niurnberge su nacių karo nusikaltimais po Antrojo pasaulinio karo. Konferencijai pareiškimą atsiuntė buvusi Didžiosios Britanijos premjerė Margaret Thatcher. Jame sakoma, jog represijos ir trėmimai niekuomet neturi būti pamiršti. *REUTERS*

*** VILKINIMAS.** Europos Sąjungos komisaras plėtimosi klausimams Gunter Verheugen, kalbėdamas spaudos konferencijoje, prieš prasidedant naujam derybų su 12 šalių kandidačių dėl narystės ratui sakė, kad joms nereikėtų tikėtis, jog gruodyje Sąjungos viršūnių susitikime Nicoje bus nustatytos siektinos derybų pabaigos datos. *REUTERS*

*** STALINIZMO GRĮŽIMAS.** Rusijos generalinė prokuratūra pranešė apie žymaus verslininko, "Media-Most" vadovo Vladimiro Gusinskio suėmimą. Jis apkaltintas "turto grobstymu stambiu mastu". Ispanijoje (Madride) besilankantis Rusijos prezidentas Vladimiras Putinas atsako: "Aš tiesiog nieko nežinau. Norėčiau gauti informaciją iš generalinio prokuroro, tačiau Maskvoje jo nėra". "Media Most" vadovybės atstovas Igor Malašenka pareiškė: generalinė prokuratūra yra visiškai pavaldi Kremlui, ir niekas nepatikės, kad tai padaryta be V. Putino žinios. Jis pranešė, kad prieš žiniasklaidą greitai bus griebtasi naujų didelių represijų. *INTERFAX*

*** ATGARSIAI.** Buvęs SSRS prezidentas Michail Gorbaciov: tai apskaičiuotas veiksmas, kurio tikslas – įvaryti baimę žiniasklaidai, visuomenei. Gusinskio įkalinimas yra neteisėtas. Maskvos merui Jurijui Lužkovui šis areštas primena padėtį 30-aisiais metais. Jis sako: tai yra visuomenės reakcijos į represijas patikrinimas. "Daily Telegraph": areštas yra panašus į kerštą, kuris sukels tarptautines pasekmes. "Times": grubus Kremliaus kerštas. Ispanijos "Mundo": ritasi sovietmetį menanti baimės banga. Rusijos žurnalistų sąjunga paskelbė pareiškimą, kuriame sakoma: kiekvieną kartą, kai V. Putino pavaldiniai nepriklausomos spaudos atžvilgiu įvykdo neteisėtą aktą, jis apie tai "nieko nežino" *INTERFAX*

Poilsio minutė. Žemės ūkio inžinerijos instituto darbuotojai. Priekyje sėdi (iš kairės): skyriaus vedėjas Kazimieras Vytautas Steponaitis, instituto buhalteris Vytautas Vaitkevičius, dr. Bronislovas Baranauskas, instituto mokslinis sekretorius dr. Almutas Dravininkas. Antroje eilėje – instituto direktorius dr. Vytautas Kučinskis, dr. Algimantas Čiučiulka, skyriaus vedėjas dr. Jonas Liaukonis. Trečioje eilėje – direktoriaus pavaduotojas dr. Algimantas Valušis, Automatizacijos laboratorijos vedėjas dr. Liudas Brazdeikis, skyriaus vedėjas dr. Algirdas Bakasėnas, konstravimo ir projektavimo biuro vedėjas dr. Leonas Milčius, skyriaus vedėjas dr. Ignas Šateikis, vyresn. inžinierius Petras Raila. *Narcizo Freimano nuotr.*

"Kalba Baltimorės lietuvių radijas..."

Baltimorės lietuvių namų salėje ansamblio pranešėjas kalbėjo:

– Vincentui buvo tik ketveri, kai jis 1941 metais pirmą kartą pakliuvo į Sibirą. Jo tėvas pasiliko amžinojo išalo žemėje, o motina po karo su mažais vaikais pabėgo į Lietuvą. Išbarstė vaikus pas gimines, tokiu būdu tikėdamasi išvengti didelės nelaimės. Tačiau didysis 1949 metų trėmimas neaplenkė Kuprių šeimos. Sibire Vincentas išgyveno dvidešimt penkerius metus. Todėl jis labai gerai žino, kokia karti tremtinio duona ir kokie saldūs Nemuno krašto sapnai.

Akompaniatorė Melita Kuprienė pradėjo skambinti nepaprastai jautriai, kadangi ir jos giminaičiams teko pabuvoti tremtyje bei kalėjimuose. Vincentas kaip niekad visas atsidavė dainai:

*Vėl mačiau dūmus
gimtojo namo;
Brangų balsą girdėjau tenai.
Nežinau tikrai,*

*kas mėlynavo,
Ar jos akys, ar slėnio linai.*

Gal dar todėl jis dainavo taip jautriai, kad salėje buvo dainos žodžių autorius K. Bradūnas su žmona ir sūnumi Jurgiu, "Amerikos balso" bendradarbiu. Šalia jų sėdėjo poetas A. Nyka-Niliūnas, rašytojo A. Vaičiuliaičio žmona ir daug mūsų tautiečių.

Virš scenos kabojo užrašytas skaičius 50. Tai tiek

Antanas Paulavičius
(ištrauka iš knygos
"UŽ JŪRIŲ MARIŲ")

metų Baltimorės lietuvių radijo laidoms. Toms laidoms jau 46-uosius metus vadovauja čia atsidūręs mano žemietis anykštėnas Kęstutis Laskauskas. Mes abu gimėm ir užaugom prie Šventosios. Skirtumas tik tas, kad aš daugiau mindžiojau kairįjį upės krantą, o jis – dešinįjį. Aš į vandenį brisdavau iš tos pusės, kur bažnyčia stovi, o jis – kur A. Barausko klėtelė rymo. Ir aš, ir jis tragiškai nutolom nuo Šventosios krantų. Tik aš – į Rytus, o jis – į Vakarų...

*Prie Šventosios
man širdį suspaudė,
Kai aš tolau nuo upės krantų
Kas išgirs tolumoj
mano raudą?
Kas mane, kas mane
Pavadins švelniu vardu?*

Kęstutis Baltimorėje kiekvieną sekmadienio rytą kalba tautiečiams:

– Gerą rytą, mieli radijo klausytojai. Malonu jus pakviesti į savo pastogę...

Baltimorėje aš buvau apgyvendintas pas Liusią ir Kęstutį Laskauskus. Sugrįžęs tą vakarą po koncerto namo, paprasčiau papasakoti lietuvių radijo valandėlių atsiradimo istoriją.

– Iš Vokietijos dipukų stovyklos mes atplaukėme 1949 metais. Aš apsigyvenau

pas Juozą Laskauską, tėvo pusbrolių. Jis čia turėjo kepyklą. Tada dar nežinojom, kad yra lietuviškos radijo valandėlės, nes mes gyvenom toliau nuo lietuvių namų, o aplink mus vien lenkai gyveno. Tada ir radijo aparato neturėjome. Nieko neturėjom. Kas ką padovanojo, tą ir nešėm į namus. Kiekviena šakutė buvo skirtinga, kiekviena kėdė – vis iš kito šeimininko. Padovanojo mums ir radijo aparatą. Kai atėjo sekmadienio rytas, kurio su nekantrumu laukėme, įsijungėm radiją. Apsipyliau ašaromis. Ir ne aš vienas. Visi susigraudino, išgirdę lietuvišką žodį. Širdy taip gera, taip miela buvo. Niekad nepamiršiu to jausmo.

Aš pertraukiau Kęstučio pasakojimą ir pasakiau, kad ir Sibire mes, užsidangstę langus, užsidarę langines, klausydavomės "Amerikos balso".

Paskui jis pasakojo, kaip 1951 m. jie susidėję nusipirko namą, kaip vis geriau ėmė gyventi.

– Atsimenu, kaip atsinešėm pirmus per savaitę uždirbtus dolerius. Jų buvo šimtas. Pasimaišė pas mus jau čia seniai gyvenantis Albertas Juškus, kuris kartu su Juozu Ruzga vedė lietuviškas radijo valandėles. Valgio turėjome, nusipirkom degtinės. Pripyliau stikliukus ir sakau: "Susidaužkim stiklus".

Jis, matyt, nebuvo girdėjęs tokio posakio. Gal jam patiko ir mano šmaikšti kalba. Jis sako: "Atvažiuok į radijo studiją. Mes skelbimus perduodame, reklamas. Tu pritiksi."

Nuvažiavau. Tai buvo 1953 metais sausio 23 dieną. Gerai įsidėmėjau tą datą. Toje valandėlėje daug skelbimų buvo. Niekad nepamiršiu, kai po skelbimo paleidau į eterį žodžius: "Sudaužkime stiklus". Pritiko, labai vietoje buvo pasakyta.

Kitą sekmadienį mane kviečia, kad aš, kaip buvęs gimnazistas, ir diktorių kalbą pataisyčiau. Jų kalba buvo labai prasta. Tais laikais į tai niekas dėmesio nekreipdavo. Nors ir prie mano, anykštėno, tarmės žmona Liusia kabinėjasi, pati būdama suvalkiėtė, – Kęstutis pažvelgė į už stalo sėdinčią žmoną, – bet aš jiems buvau neprastas patairėjas. Nuo to laiko kiekvieną sekmadienį važinėjau į radijo studiją.

Kai su šeimininkais užkandome, vėl susidaužėme stiklus, paprasčiau, kad Kęstutis papasakotų, kaip lietuviškos valandėlės atsirado Baltimorėje. Nors jis ir ne nuo pirmųjų veikimo valandų ten dirba, bet turėtų žinoti. Ir jis

Baltimorės lietuvių radijo laidų vedėjas Kęstutis Laskauskas – sodelyje prie Lietuvių namų. Jono Jasaičio nuotr.

vėl ėmė porinti sodria aukštaičių tarne:

– Radijo laidų steigėjai – Juozas Ruzga ir Albertas Juškus. J. Ruzgos mama gyveno Niujorko priemiesty. Atvažiavo kartą aplankyti sūnaus ir sako, kad jie lietuviškas radijo laidas rengia nuo 1941 metų. Kodėl gi Baltimorėje, kur tiek daug lietuvių gyvena, jų nėra? Tokiu būdu J. Ruzga ir A. Juškus sumanė eterio bangomis lietuvišku žodžiu prabilti į tautiečius. Jie – nei žurnalistai, nei literatai. Vienas – inžinierius, kitas – mechanikas. Nors ir mane žmona kritikuoja, bet jų kalba šimtą kartų prastesnė negu mano. J. Ruzga ir A. Juškus tekstus iš pradžių pasirašydavo anglų kalba, paskui, naudodamiesi žodynu, pažodžiui versdavo į lietuvių kalbą. Kartais sunku būdavo suprasti, ką nori pasakyti.

1947 metais į Baltimorę atvažiavo pirmas ateivis iš Lietuvos – profesorius Algirdas Leonas su savo išsilavinusia žmona. Tada vyrakai ir kreipėsi į juos. Taip prasidėjo naujas etapas lietuviškų laidų istorijoje. Daug prisidėjo ir parapijos klebonas, nes lietuviška parapija tais laikais buvo labai stipri. Kai mes čia pasirodėme, lietuviškas radijas jau visai neblogai gyvavo. J. Ruzgai darbo reikalais išsikėlus į kitą miestą, aš pradėjau toms laidoms vadovauti. Pasinėriau į darbą. Dieną

naktį, atrodo, skraidžiau eterio bangomis, nors už tai niekas nemokėjo pinigų. Rengdavome šventes, Vasario 16-osios minėjimus.

– Tai kaip tu galėjai pragyventi, jei už darbą radijuje niekas nemokėjo, – pertraukiau Kęstučio pasakojimą.

– Žmonės pinigais remdavo: kas atsiunčia 10, kas 20 dolerių, o mes per radiją skelbiame aukotojų pavardes. Kai būdavo tų rėmėjų gimimo dienos, užgrodavome ir uždainuodavome "Ilgiausių metų". Aš dar pridėdavau: "Susidaužkime stiklus".

Beveik visuose miestuose yra panašios lietuviškos radijo valandėlės: ir Bostone, ir Filadelfijoje. Mes didžiujamės tuo, kad mūsų bangos siekia toliausiai į pietus.

Per tuos radijo gyvavimo metus kelis kartus keitėme stotis. Mat komersantas nusiperka radijo stotį ir užsimano keisti programas. Tada ieškome kitos stoties. Nueiname ir deramės. Kai kurie stočių savininkai, sužinoję, kad laidos bus lietuvių kalba, neišleisdavo mūsų, nes jiems nenaujinga. Sakysim, amerikietis įjungia radiją ir sukinėja, ieškodamas ko nors įdomesnio, o čia kažkas burzda nesuprantama kalba. Atradome tokią stotį, kur yra graikų, vokiečių, italų programų. Ir mes įsimaišėme į tą kalbų margumyną.

TAUTOS FONDO PRANEŠIMAS

**Premijų įteikimas
abiturientams**

2000 m. birželio trečią savaitę vyksta mokslo metų užbaigimo šventės Lietuvos mokyklose, įteikiami brandos atestatai abiturientams. Šia proga, kaip ir pernai, Tautos fondas, tarpininkaujant Lietuvos Švietimo ir mokslo ministerijai, apdovano 150 geriausiai baigusiujų abiturientų. Atranka padaryta, vertinant abiturientų rašinius "Ką apie pokarį prisimena mano tėvai ar seneliai?" bei atsižvelgiant į materialinę padėtį.

Nuoširdžiai kviečiame Tautos fondo narius, kurie tuo metu viešės Lietuvoje, prisidėti prie premijų įteikimo. Jos bus įteikiamos šiuose rajonuose: Akmenės, Alytaus, Anykščių, Biržų, Druskininkų, Ignalinos, Jonavos, Joniškio, Jurbarko, Kaišiadorių, Kauno, Kelmės, Kėdainių, Klaipėdos, Lazdijų, Marijampolės, Mažeikių, Molėtų, Pakruojos, Palangos, Panevėžio, Pasvalio, Prienų, Radviliškio, Raseinių, Rokiškio, Skuodo, Šakių, Šalčininkų,

Šilalės, Šilutės, Širvintų, Šiaulių, Švenčionių, Tauragės, Telšių, Trakų, Ukmergės, Utenos, Varėnos, Vilkauskio, Vilniaus, Visagino ir Zarasų.

Šiuo klausimu prašome kreiptis į Tautos fondo raštinę: 351 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207, tel/fax 718 227-0682, elektroninis paštas TAUTFD@AOL.com arba į Tautos fondo Lietuvos atstovybę, A. Jakšto 9, Vilnius, tel. 222 491. Lauksime.

**Lavoriškių mokyklos
statyba**

Pranešame, kad Lietuvos Vyriausybė Lavoriškių lietuviškos mokyklos statybai paskyrė 1,500,000 litų. Lavoriškių mokykla tikrai bus pastatyta ir mokiniai bei mokytojai naujosiomis patalpomis galės naudotis jau šį rudenį. Mokinių skaičius sparčiai auga ir sekančiais mokslo metais jau veiks ir penktas skyrius. Nuoširdžiai dėkojame visiems, kurie prisidėjo prie mokyklos statybos.

Tautos fondo žinios

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SĄJUNGOS LOS ANGELES SKYRIAUS TRADICINĖ GEGUŽINĖ

įvyks 2000 m. liepos 9 d., sekmadienį,

Tautinių Namų viršutinėje salėje
(3356 Glendale Blvd.).

Pradžią – 12:30 val. p.p.

Lietuviški, p. Uldukienės pagaminti pietūs,
Kalifornijos vynas, atviras baras. Turtinga loterija.

Šios gegužinės pelnas bus skiriamas DIRVAI,
kurį šiemet švenčia 85 metų jubiliejų.

Visus kviečiame dalyvauti!

Rengėjai

PRIEŠ MELĄ IR SMURTĄ – TARPTAUTINĖ TEISĖ

(Atkelta iš 1 p.)

suirutės, nesąmonių išsigalėjimas keistai suirusioje posovietinėje ekonomikoje. Ar iš gero gyvenimo neseniai kreipėsi to profesoriaus bendramžis, prašydamas pažiūrėti, gal jo sūnus galėtų įsitaisyti kurioje nors Vakarų pusrutulio valstybėje? Anaipol ne todėl, kad jis ar tas jo sūnus Lietuvos nemyli, o tik todėl, kad eilinis žmogus negali padaryti, kad laisvę atgavusioje tėvynėje įsiviešpatautų tiesa!

Europos Sąjunga visai nenori plėstis! Sugalvoja vis naujus reikalavimus į ją besiveržiančioms valstybėms. Argi neaišku, kodėl? O kam reikalingi milijonai beturčių – buvusių sovietų imperijos vergų? Kiek laiko reikės, kad tie posovietiniai kraštai patys atsikeltų? Štai jums dar vienas iš sunkiausių komunizmo peryklos – Rusijos nusikaltimų, jau nė nekalbant apie nesusikaičiuojamus nukankintuosius. Vis to komunistinio rytojaus vardan, vis kovai su

Vakarais, jie paaukoti pasaulinės revoliucijos slibinui.

Rusijos vadai ir vadukai mėgsta pabrėžti, kad nereikia "kapstyti po praeitį". Tai galėtume tikėtis, kad jie patys jau seniai joje "nebesikapsto". Bet kur tau! Rusijos Dūma ką tik paskelbė pareiškimą, kad sovietų kariuomenė į Baltijos valstybes įžengė, "jų vyriausybėms paprašius". Ar begalima sugalvoti šlykštesnį melą? Beje, Dūma šiuo pareiškimu pamynė vos prieš keletą metų pačios Rusijos pasirašytus dokumentus, kuriuose pripažįstamas 1940 metais įvykdytos agresijos prieš Baltijos valstybes faktas. Bet ką komunistui reiškia bet kuri jo šalies pasirašyta sutartis, duoti pažadai bei išpareigojimai? Absoliučiai nieko nereikia! Tai, ką šiandien Rusijos propaganda skelbia apie Čėčėniją, dar taip neseniai buvo platinama, teisinant lietuvių žudymą. Tie

patys žodžiai ir sakiniai, tos pačios nusikaltėliškos priemonės! Visiškai nieko naujo!

Tik ar pagalvoja Vakarų vadovai, kad ir jų šalys vieną dieną gali tapti komunistų aukomis? Milijonai nuskurusių, alkanų kareivių su neišpaskaitu gėdumu puls daužyti "kapitalizmą". Šiandien Rusija to dar negali griebtis. O kaip bus rytoj? Juk jos prezidentu tapo karo nusikaltėlis, žmogėnas, sulaužęs Rusijos pasirašytus susitarimus. Pagal Niurnbergo tribunolo principus jo vieta kartuvėse, o ne valstybės vadovo kėdėje! Dar net oficialiai neišrinktas šioms pareigoms, jau pasiuntė kariuomenę žudyti tautą, norėjusią išsiderėti laisvę. Kokios gali būti su juo derybos ir kokia tokių derybų vertė? Pasaulis turėjo krūptelėti, kai jį išrinko. Turėjo susigauzdyti, kokios pažiūros valdo rinkėjų mases toje valstybėje. Apie ką liudija bandos kom-

jaunuolių, užpuolusių Latvijos ambasadą Maskvoje, riksmas:

– Mūsų MIG'ai (naikintuvai-red.) tūps Rygoje!

Netrukus jiems prireiks Vilniaus ir Talino, Varšuvos ir Prahos, Berlyno ir Budapešto. Juk jų auklėtojai ten jau žudė. Jiems gali greitai prireikti ir Londono, ir Vašingtono.

Ar yra išsigelbėjimas nuo komunistinio teroro, nestant pasaulio į mirtino karo pavojų? Taip, yra. Tai tarptautinės teisės, pagrįstos doro ir sąžine, nebedelsiamas pritaikymas. Pirma, tai bet kokios finansinės paramos komunistinei peryklai nutraukimas. Karas Čėčėnijoje reikalauja milžiniškų lėšų. Iš kur jos gautos? Rusijos ūkio vadai džiūgauja, kad pakilti iš ką tik viešpatavusios baisios krizės padėjo naftos kainų padidėjimas? O kas jį sukėlė? Ar naftos versloves nu-

siaubė koks nors uraganas? Pagalvokite apie tai, žiūrėdami į kylančias degalų kainas. Koks sandėris slypi šiame netikėtame reiškinyje? Ar tik naftos kompanijų noras pasipelnyti, pasinaudojus "laisva rinka", ar kai kas daugiau? O gal apmokate naują – būsimą Baltijos valstybių okupaciją?

Tarptautinė teisė reikalauja įvertinti visus karo nusikaltimus. Visuomeninis tribunolas, šiomis dienomis sukurta Vilniuje, turi tapti visuotiniu, turinčiu visas juridines galias: susisteminti įrodymus (jų jau pakanka), nustatyti kaltininkus (jie – ne Mėnulyje, jie – tarp mūsų), nuiteisti ir įvykdyti nuosprendį. Neįmanoma priversti Rusijos sugrąžinti gyvybę jos išžudytiems Karaliaučiaus krašto žmonėms, bet galima priversti ją iš to krašto išsinešdinti.

Kas verčia Rusiją griebtis grasinimų ir naujų nusikaltimų? Baimė, kad teks atsakyti. Košmariška žudiko baimė.

RAUDONDVARIO INSTITUTAS

(Atkelta iš 4 p.)

biuras, biblioteka, metrologijos, chemijos, automatizacijos laboratorijos ir kt. Dr. Tomo Balčiūno pastangomis institutas turi savo kompiuterinį tinklą, o moksliniai darbuotojai gali naudotis Interneto paslaugomis, gauti čia esančią gausią pasaulinę informaciją.

Mokslinius straipsnius, pranešimus ir knygas būtų

sunku parengti ir paskelbti be nuoširdžios redaktorės Janinos Strakšienės, vyresn. inžinierės Rūtos Dzikičienės paramos. Pačia naujausia informacija, žurnalais ir knygomis aprūpina bibliotekos vedėja Kristina Povilaitienė, dr. Regina Ingelevičiūtė, vyresn. ekonomistė Stasė Ardišauskienė ir kt.. Daug kūrybinių pastangų tenka skirti konst-

raktoriams – Sauliui Šeškevičiui, Valerijui Vanagui, Aušrai Čelkienei, projektuotojams – Valentinai Būdaičiai ir Rimantui Lukoševičiui, kad mokslininkų mintys būtų įgyvendintos mašinų konstrukcijose, gamybinių pastatų projektuose.

Šiandien galima pasidžiaugti, o gal net ir pasidžiaugti, kad Lietuvos žemės

ūkio inžinerijos baruose darbuojasi tiek darbščiai ir talentingi žmonės, kurie tikrai yra reikalingi ūkininkams, kad jie ir aštrios konkurencijos sąlygomis galėtų išlaikyti Lietuvos kaimo gyvybingumą, jo tvirtą ateitį.

Reikėtų tikėtis, kad kaip viso Lietuvos žemės ūkio, taip ir atitinkamų jo mokslo šakų svarba pagaliau bus su-

prasta, įvertinta ir pripažinta. Norisi tikėtis, kad ateityje žemės ūkio inžinerijos mokslas, žemės ūkio mašinų gamyba sulauks ne abejingumo, ne vis mažėjančio valstybinio finansavimo, dėl ko prarandame geriausius specialistus, bet rimto svarbiausių valdžios institucijų dėmesio ir palaikymo.

"ATEITIES" TINKLAPIO METINĖS

www.ateitis.org

Tokiomis raidėmis buvo papuoštas tortas su **Ilgiausių metų** linkėjimais. Tortu gardžiavosi saujelė entuziastų, susirinkusių į antrąjį metinį ateitininkų elektroninių tinklapių naudotojų pasitarimą Lemonte. (Pirmasis pasitarimas įvyko pernai, kovo 12 d. ten pat)

Truputis istorijos. Nuo 1994 metų sustojus "Ateities" žurnalui, ėjusiam nuo 1911 metų, susidarė ateitininkiškos spaudos tuštuma. Tą tuštumą tik iš dalies užpildė laikraščiuose pasirodanti žinutės apie ateitininkų veiklą, o ypač pastovus savaitinis ateitininkų veiklos skyrius "Drauge". Tačiau tos spaudos kertelės nepatenkino visų ateitininkiškos spaudos poreikių.

1998 metų rudenį **Ateities** savaitgalyje Lemonte vieną diskusijų metu dr. Vytautas Narutis pasiūlė išeivi-

jos ateitininkų elektroninių puslapių galimybę. Šis pasiūlymas rado atgarsį spaudoje. Tereikėjo Laimai Šalčiuvienei imtis konkrečios iniciatyvos tas mintis "susemti" ir sušaukti pirmąjį jau minėtą elektroninių tinklapių sumanytojų pasitarimą. Jame parodytas entuziazmas netrukus tapo tikrove.

Pranas Pranckevičius mielai sutiko būti tinklapių techniniu vadovu. Sutvarkius registracijos bei kitus reikalavimus, pirmasis elektroninis puslapiukas pasirodė dar tą patį mėnesį, tačiau oficiali tinklapių pradžia siejama su birželio mėnesiu. Tada pasirodė 29 rašiniai bei kitokia informacija. Antrojo pasitarimo metu jis pranešė, kad per pirmuosius metus tinklapių lankytojų vidurkis buvo 9 kasdien. Jų kiekvieno apsilankymo laiko vidurkis buvo 21 minutė. Lankytojų skaičius didėja.

Tinklapiams suskirstyti į keturias kerteles: **Praeitis, Kasdienybė, Kūryba ir Ateitis**. Šalia to yra: **Ateitininkų namų, Jungčių, Paieškos, Pastabų, Registracijos, ir Kreipimosi** skyreliai. Visų pasirodantių rašinių bei kitos informacijos pavadinimai yra sutelkti **Naujienose**. Iš tikrųjų tai yra chronologiškai pateiktas tinklapių turinys. Per pirmuosius dešimtį mėnesių patalpinta apie 90 rašinių bei kitos įdomios informacijos. **Kasdienybės** kampe liui teko 53% visų rašinių; – **Praeičiai** 21%, **Kūrybai** – 14%, **Ateičiai** – 12%.

Pagal turimą statistiką, dauguma tinklapių lankytojų yra iš JAV. Antroje vietoje yra lankytojai iš Lietuvos. Turėta lankytojų ir iš Kanados, Vokietijos, Monaco, Australijos ir kitur. Daugiausia lankosi antradieniais, mažiausia – pirmadieniais. Populiariausia valanda apsilan-

kymui yra vienuoliktą valandą vakaro.

Tinklapių kolektyvui nuo pat pradžios sumaniai ir labai demokratiškai vadovauja Laima Šalčiuvienė. Be jau minėto techninio vadovo Prano Pranckevičiaus, kiti kolektyvo nariai yra: korektorė-kalbos taisytoja Gražina Kriaučiūnienė, sąjungų ryšininkas Vytautas Narutis, **Praeities** kertelės redaktorius Romual-

das Kriaučiūnas, išdininkas Juozas Polikaitis.

Pirmojo ateitininkų tinklapių gimtadienio tortas ir ten įrašyti linkėjimai – jau praeityje. Tačiau ten įrašytos tinklapių kodo raidės tebegyvoja ir laukia jūsų apsilankymo. Visus prašome užėiti į ateitininkų elektroninę svetainę www.ateitis.org ir ten atrastus puslapius pavartyti.

Dr. Romualdas Kriaučiūnas

"Aušros" aukštesniosios lituanistinės mokyklos dešimtokė Vesta Dvareckaitė, JAV LB Švietimo tarybos surengtame rašinių konkurse laimėjusi antrąją premiją.

Jono Jasaičio nuotr.

Jaunimo puslapis

BRONIUS

(Pabaiga. Pradžia - 23 nr.)

Ji jau buvo apgalvojusi kiekvieną pabėgimo galimybę. Visi langai buvo su grotomis. Jos šalta, kieta lova buvo trečiame aukšte. Durys visada būdavo užrakintos, ir tikrai "patikimi" žmonės, tokie, kaip Bronius, turėjo raktus.

Pradžioj ji ten visko neapkentė. Oranžinė palaidinė, juodos šliurės ir trumpai kirpti plaukai ją suvienodino su visais kitais, jungė į tą pilką, monotonišką gyvenimą. Kasdien vis tas pats: atsikelti, nusiprausti šaltoku vandeniu, o tada pusryčiams valgyti sausą, dažniausiai nešviežią duoną. Paskui porą valandų reikėdavo garbinti Kerpusaną prieš jo auksinę statulą. Kai atsisakydavo garbinti, ją bardavo, kaip vaiką. Per šias apeigas ji dažniausiai sėdėdavo verkdamas ir tylomis maldaudavo savo Dievą, ne Kerpusaną. Po pietų būdavo nekenčiamos "bendrijos gyvenimo" paskaitos. Vadas, vadinamas Galinguoju, kiekvieną dieną kalbėdavo kita tema. Visi klausydavosi ir mokydavosi tų "tiesų". Jie manė, kad tai buvo neklaidingi žodžiai. Tačiau ji žinojo, kad tai – "smegenų plovimas".

Bet neįtikėtinai, laikui einant, tos kvailios teorijos jai pradėjo atrodyti logiškos. Keista: ilgainiui šis gyvenimas jai jau rodėsi normalus. Ji pamažu apsirato. Ji dažnai praleisdavo laisvalaikį bendrijos bibliotekoje ir žaidė begalinius "lentinius" žaidimus su savo kambario draugėmis. Tampant bendrijos "tikraja" nare, jos "ano gyvenimo" atsiminimai blan-

Vaiva Bučmytė

ko.

Vieną dieną prie jos priėjo Galingasis. Jis jai pasakė, kad ją stebėjo ir mano, kad ji – jau pasiruošusi tapti pilnateise nare. Jos širdis smarkiai plakė iš džiaugsmo. Galingasis ją buvo stebėjęs, ir pats jai atnešė šią džiugią žinią. Ji jautėsi mylima ir svarbi. Kaip malonu tai buvo! Už trijų dienų ji bus įteisinta. Po apmokymo ji gausianti darbą ir išvažiuosianti dirbti po kelias valandas į dieną. Ji labai džiaugėsi. Vėl galės matyti saulėlydžius, gamtą, jausti vėją... Ji jau trejus metus nebuvo išėjusi iš to pastato!

Jos pirmasis darbas buvo indų plovimas bendrijos vadovaujame naktiniame barelyje. Kas vakarą Bronius ar Mykolas ją nuveždavo ir prižiūrėdavo. Po barelio uždarymo jie ją parveždavo. Šis darbas nebuvo toks, kokio ji tikėjosi, bet ji bandė įtikti savo viršininkams ir vylėsi greit patį įsigyti rakto nešiojimo privilegiją.

Vieną vakarą, jai plaukiant indus, šokių salėje pora pasigėrusių susimušė. Ji išgirdo policijos sirenas, ir keli uniformuoti policininkai įėjo į barelį. Ji nekreipė daug dėmesio, kol Bronius, pastebėjęs ją besizvalgančią, jai tvorjo už tinginiavimą. Šis poelgis sužadino jos užsnūdusią sąmonę ir iššaukė pasipriešinimą. Ji staiga suvokė, kad jai nebūtina čia likti – policija galėtų ją išlaisvinti... Ir policininkai buvo čia pat, už 20 pėdų! Betgi ji neturėjo teisės Bronių įskusti. Ką jis apie

ją pagalvotų? Bet jai reikėjo iš čia pasprukti, išsilaisvinti. Drebančiomis kojomis ji išbėgo iš virtuvės, lydima Broniaus riksmo:

– Ei, kur eini? Tuoju pat sugrįžk!

Ji nedrąsiai patapšnojo policininko petį. Iš karto net nelabai žinojo, ką sakyti, bet policininko padrąsinta, greit išpasakojo visą savo istoriją.

Tas vakaras vėl pakeitė jos gyvenimą. Bronių areštavo. Dar ir dabar ji dar prisimena, kaip jis į ją žiūrėjo: nuo to žvilgsnio jos nugara šurpasėjo.

Policininkas ją nuvežė į benamių prieglaudą tame mieste, kur ji anksčiau gyveno. Kitą rytą ji pažįstamomis gatvėmis nuėjo į savo buvusį butą. Bet dabar ten jau seniai gyveno kiti žmonės. Jos baldai ir kiti daiktai, likę be savininko, buvo seniai išmesti. Toje mokykloje, kur ji kadaise mokytojavo, administracija jos jau nebeatpažino. Ji buvo pasimetusi: šiame dideliame piktame pasaulyje ji nebeturėjo kur dėtis.

Pagaliau susirado darbą fabrike ir užsidirbo užtektinai pinigų mažo buto nuomai ir būtiniausiems reikmenims. Bet koks nuobodus buvo jos gyvenimas: eiti į darbą, sugrįžus pavalgyti, nusiprausti ir eiti miegoti. Ji buvo visai viena. Niekas jos tikrai nepažino, ji neturėjo draugų. Ji buvo gyva, bet jos širdis – numirusi.

Štai ji sėdi rūkydama ir prisimena savo buvusį gyvenimą: kaip viskas pasikeitė... kaip ji susipažino su Bronium ir kaip juo pasitikėjo...

Kompiuterių šalyje

DABAR IR ATEITYJE

Kompiuteris - teisejas

bes svarsto anglai ir amerikiečiai.

Yra parengta kompiuterinė programa – "Elektroninis teisėjas" (*e-judge*). Jos paskirtis – padėti žmonėms greitai ir nuosekliai, remiantis liudininkais ir daiktiniais įrodymais, įvykdyti teisingumą pačioje autoavarijos vietoje. Ji gali išrašyti baudų kvitus, surašyti nuostolių atlyginimo aktus ir netgi rekomenduoti laisvės atėmimo nuosprendžius.

Policijai pranešus apie autoįvykį, teismo brigada gali prisistatyti gana greitai. Programa siūlo "taip" arba "ne" atsakyti į paprastų, bet esminių klausimų rinkinį. Nuosprendžio parinkimas iš esmės yra ne kas kita, kaip loginė procedūra. Programa paskelbia nuosprendį ir jį atspausdina. Jei teisėjas (žmogus - *D.J.*) su juo nesutinka, nuosprendis paprasčiausiai atšaukiamas. Daugelis žmonių yra labai patenkinti, kad iškilusį ginčą galima išspręsti tiesiog įvykio vietoje. Panašių sistemų diegimo galimy-

Japoniški robotai galės šnekėtis su žmonėmis

NEC kompanija sukūrė naują buitinių robotų "Personal Robot R2000", kuris gali atlikti įvairius naudingus darbus. Jis sugeba kalbėti ir suprasti, kas jam sakoma, lengvai atpažįsta skirtingus žmones, yra labai "draugiškas". Nors šis mažas robotas turi tik tris ratus ir neturi "rankų", jis gali būti neblogu pagalbininku: jis praneš jums, kad gavote elektroninį paštą. Jei panorėsite, jį dar ir perskaitys. Savo vaizdo kameromis jis sugeba įrašyti vaizdą, o paskui parodyti jį televizoriaus ekrane. Jei norėsite, jis įjungs ar išjungs jums televizorių, patalpų apšvietimą. Kai jūs išvyksite iš namų, jis taps sargu: vos tik pastebėjęs bute nepažįstamą žmogų, jis tuoj pat pasiųs jums elektroninį laišką su šio žmogaus nuotrauka.

Parengė Daiva Jaudegytė

mai, galiu kreiptis į jį. Jis visada randa sprendimą.

Povilas. Jei vardinčiau jos gerąsias savybes, neužtektų valandos. Ji – labai geros širdies. Bet žavingiausias Ritos bruožas – nenusipėjumas. Niekada nežinosi, kas jai šaus į galvą. Dažnai dėl to būna sunku, bet dar dažniau – įdomu. Anksčiau ji buvo labai kaprizinga.

Margarita. Ir dabar aš kaprizinga, mama nuolat skundžiasi.

Ar per 10 metų nė karto nesinorėjo viską mesti?

Margarita. Aš niekada nenorėjau, o Povilas ketino ne kartą. Juk jam buvo labai sunku. Vienas Maskvoje, nei namų, nei mamos. Dabar jau daug metų mano tėvai jį laiko savo mylimu sūneliu. Pavyzdžiui, mano tėvai jo visiškai nebara, o mane – dažnai.

Kokios Margaritos, kaip šeimininkės, savybės atskleidžia, jums gyvenant kartu?

Povilas. Rita puikiai gamina, ji iš mamos ukrainietės paveldėjo gebėjimą skaniai gaminti ir gražiai patiekti. Tačiau ji – netipiška moteris.

Margarita. Moteriai dera mokėti šeimininkauti, bet man labiau patinka palakstyti su automobiliu ar slidėmis.

Povilas. Rita vairuoja nepaprastai gerai. Jos vairavimo stilius – vyriškas. Gal šį

bruožą paveldėjo iš tėčio lakūno? Linkiu visoms moterims už vairo tapti vyrais.

Kokių mažų švenčių sau padovanojate?

Margarita. Mėgstame su proga ir be progos dovanoti vienas kitam dovanėlių, dažnai einame pavalgyti į restoranus. Dar mėgstame eiti į svečius pas Maskvoje gyvenančius lietuvius.

Margarita, ar Povilas niekada nepamiršta tavo gimtadienio?

Margarita. Niekada. Tegul tik pabando! Jis gudriai "išrenka" man dovaną. Mudviem vaikstant po parduotuves jis išidėmi, kokiu daiktu aš susižavėjau. Tad slapta nuperka ir laiko iki gimtadienio (*Nukelta į 8 p.*)

JONINĖS JAV SOSTINĖJE

Lietuvių jaunimo sąjungos Vašingtono ir Baltimorės skyriai kviečia visus į tradicines Jonines birželio 24 d., 5 val. vakaro, *Swains Lock* parke, prie *Chesapeake and Ohio* kanalo, *Potomac, MD*. Pinsime vainikus, dainuosime, šoksime ir ieškosime paparčio žiedo. Labai prašome tuos, kurie gali, atvežti gėlių.

Su mumis galite susisiekti elektroniniu paštu: javljs@tamos.net

Andrius Čiziūnas

Ugnis ant ledo

Garsieji ledo šokėjai – trečiosios vietos Europos ir Pasaulio čempionatė laimėtojai Margarita Drobiazko ir Povilas Vanagas tapo pora ne tik varžybose, bet ir asmeniniame gyvenime. Po dvylikos metų, kartu praleistų ant ledo, 28 metų M. Drobiazko ir šią vasarą 30-ąjį gimtadienį švėsiantis lietuvis P. Vanagas birželio 4 d. sukūrė šeimą.

Margarita Drobiazko ir Povilas Vanagas susitiko Maskvoje. Tada sovietų armijoje tarnaujantis vaikinukas buvo įsitikinęs, kad su egzotiško grožio rusaite šoks dvejus metus. t.y. tiek laiko, kiek truks jo tarnyba. Tačiau viskas susiklostė daug įdomiau. Susitikimas buvo lem-

tingas. Margarita ir Povilas tapo populiariausiais ledo šokėjais pasaulyje ir žavinga pora gyvenime.

Pokalbis su Margarita ir Povilu įvyko Kaune, mažiame Ledo arenos medicinos kambarėlyje. Tik čia po pasirodymo čiuožėjai galėjo pasislėpti nuo gerbėjų minios. Netilpę į Ledo areną, kauniečiai mėgino ropštis net per langus. Kol visą valandą vyko pokalbis, už medicinos kambarėlio durų šurmuliavo žiūrovai. Jie laukė, kol Margarita ir Povilas išeis ir dalys autografus.

Ar prisimenate tą dieną, kai buvote sustatyti į vieną porą?

Margarita. Aš ant ledo – nuo 6 metų. Kai sutikau

Povilą, buvau jau nebloga čiuožėja. Neturėjau partnerio, tad nebuvo iš ko rinktis. Pasakė, kad turėsiu šokti su Povilu. Žiūriu, toks blankus vaikinukas... Man nekėlė susižavėjimo ir nepatiko. Tuomet žavėjaisi juodaplaukiais.

Povilas. O aš iškart pamaciau, kad ji gerai čiuožia. Iš pradžių net nesigilinau, ar ji man patinka, ar ne. Maniau, kad mes pora būsim trumpai, nes kai baigsiu tarnauti armijoje, nebečiuoši. Kas galėjo pamanyti, jog mūsų duetas bus toks ilgaamžis. Šokiuose ant ledo labai retai pora tiek ilgai čiuožia kartu.

Kuo sužavėjote vienas kitą?

Margarita. Povilas – labai patikimas. Iškilus proble-

(Tęsinys. Pradžia - 23 nr.)

Algimantas Antanėlis sakė:

– Čia jūsų įmintos pirmosios pėdos *Missouri* pakrantėje. Mums labai malonu, kad Jūs atsiliepėte į mūsų kvietimą dalyvauti šioje šventėje. Nors ilgi metai mus atskyrė, bet jūs niekad nebuvote pamiršti. Sugrįžę šios šventės proga, jūs prisiminsite Omahos lietuvių gyvenvietę ir savo įnašą, įdėtą jūsų jaunystės laikais.

Tylos minute pagerbti Omahos lietuviai, iškeliavusieji į amžinybę.

Iškilmingo minėjimo programą sumaniai, įterpdama linksmus pasakojimus bei klausimus, pravedė Irena Šarkaitė-Matz. Buvo pristatyti šio vakaro svečiai, perskaityti raštu gauti sveikinimai. Tarp jų perskaitytas ir klyvlendietės Danos Čipkienės laiškas, kuriame prisimenami *Missouri* pakrantėje prabėgę jaunystės metai, išsakomi nuoširdūs linkėjimai anų dienų bičiuliams bei visiems Omahos lietuviams.

Glaustą pokaryje atvykusių lietuvių veiklos apžvalgą perskaitė Laima Antanėlienė:

Ten, ant Missouri kranto

Apie Omahos lietuvių 50 metų veiklos laikotarpį būtų galima prirašyti šimtus lapų, bet ir juose sutilptų tik maža šios veiklos dalis. Todėl galime tik kai ką prisiminti iš pirmųjų dešimtmečių, pažvelgti į Antrojo pasaulinio karo pabėgėlius, atsiradusius Amerikos viduryje – Omahoje.

Mes turėtume išreikšti didelę padėką buvusiam Šv. Antano parapijos klebonui a. a. kun. Juozui Jucevičiui, kurio dėka kūrėsi nauji ateiviai Omahoje. Jie rado jo tėvišką globą visose srityse. Jis buvo atviraširdis džukas, tikras mūsų tautos sūnus.

Naujieji ateiviai, radę senosios kartos įkurtas gražias bažnyčias ir mokyklas, tuojau įsijungė į čia veikusias lietuviškas organizacijas, stojo į chorą, kuriam tuo laiku vadovavo ponja Kenselienė. Jie steigė lietuvių bendruomenę ir telkė visus lietuvius, o ypač jaunimą. Naujieji ateiviai, išreikšdami savo tautai prigimtą meilę, būrėsi į organizacijas: ramovėnų, tautininkų, vaidintojų, skautų, ateitininkų, lituanistinę mokyklą,

sporto klubą, tautinius šokių, moterų klubą.

Metai slinko. Laikas skynė vyresnės kartos lietuvių, bet jų įkvėpta tėvynės meilė liko jaunesnei kartai, ir jos atstovai stojo į išėjusių vietą. Omahos lietuviai parodė tikrai gražų pavyzdį Lietuvos laisvės kovoje. Jūsų visų dėka nedideliame Omahos telkinyje surinkta daugiau kaip 12 tūkstančių parašų. Mes, Omahos lietuviai, suvieniję jėgomis galėjome išjudinti visas Omahos TV stotis ir spaudą, miesto valdybą, policiją, gaisrininkus. Todėl visame mieste, kaip niekad anksčiau, buvo keliamas Lietuvos vardas. Didelę padėką Omahos lietuviams už jų gražų susiklausymą ir parodytą meilę tautai. Nėrėčiau išreikšti didelę padėką Algiui Mackevičiui, Aušrelei Sakalaitei ir Kaziui Žemaičiui, kurie aiškiai suprato, kad Lietuvos laisvės kova turi būti iškelta JAV sostinėje Vašingtone, kad ji turi pasiekti Kongresą ir Senatą. Į Vašingtoną suvažiavę 36 lietuviai iš visos Amerikos lan-

kė kongresmenus ir senatorius, išskeldami Lietuvos laisvės klausimą.

Mes gal vieni iš pirmųjų išėjome į atvirą kovą, reikalaudami pilnos laisvės Lietuvai. Kaip žaibas trenkė žinia, kuri netrukus pasklido po visą Ameriką, kad mažas Omahos telkinys pateko į televiziją, nes jau kitos dienos rytą skambėjo telefonai iš įvairių vietovių. Žmonės klausė, kaip mes patekome į pasaulines žinias. Tuo galime didžiulis, nes tik visų lietuvių susiklausymas įgalino tai padaryti.

Lietuvai atgavus nepriklausomybę, Omahos lietuviai nenuleido rankų. Jie tuojau įsteigė šalpos būrelį, kad galėtų padėti vargstančioms daugiavaikėms šeimoms Lietuvoje. Ir dabar tas būrelis veikia.

Laikas bėga, skindamas mūsų gretas, retindamas mūsų organizacijas. Tačiau Omahos lietuviai dirba, kad tik skambėtų Lietuvos vardas visur, kur tik įmanoma. Kaip jau žinote, Omaha ir Šiauliai yra pasirašę seserystės sutar-

tį. Jos dėka Šiaulių universiteto studentai turi galimybę tęsti mokslą Omahoje. Tai didelė pagalba mūsų tautai. JAV Lietuvių bendruomenės Omahos valdyba tuo ypač rūpinasi ir stengiasi jiems padėti. Žinoma, mes esame dėkingi ir negalime pamiršti visų buvusių LB valdybų bei jų pirmininkų už metų metais įdėtą didžiulį triūsą.

Laikui bėgant, daug jaunimo išvažiavo į kitus miestus. Omaha yra kiek toliau nuo didesnių lietuviškų centrų, tačiau joje gyvenantys lietuviai darbuojasi, kiek pajėgdami. Tariame ačiū likusioms lietuviškoms organizacijoms ir pasiaukojusiems veikėjams. Veikia choras "Rambynas", kuriam vadovauja Algis Totilas, lituanistinė šeštadieninė mokykla, vadovaujama Danutės Sulskienės su pasižymėjusiomis mokytojomis, skautai, tautinių šokių kolektyvas "Aušra", vadovaujamas nepailstančios Gražinos Reškevičienės. Veikia medžiotojų ir moterų klubai. Nors jų gretos retos, bet darbai – didžiuliai. Omahos lietuviai taip pat gali didžiulis fotomenininku Algiu Praičiu, įamžinančiu mūsų veiklą.

Ugnis ant ledo

(Atkelta iš 7 p.)

nors ir pusę metų. Aš taip negalėčiau, padovanočiau tą pačią dieną.

Povilas. Rita kiekvieno gimtadienio proga man sugalvoja siurprizą. Vieną dovaną ji man ruošė lygiai metus – išsiuvinėjo ikoną.

Ar treniruotį ir varžybų rutina neatitolina jūsų nuo draugų, giminaičių?

Povilas. Deja, taip. Lietuvoje mes antrą dieną, o aš tik prieš valandą pamačiau savo močiutę. Ji atėjo pasižiūrėti, kaip čiuožiu. Iki tol nebuvo galimybių susitikti. Mano didžiausia svajonė atvažiuoti į Kauną slapta trims dienoms ir susitikti su mielais žmonėmis. Ne kartą susiplanuoju tokią kelionę, o ji vis tiek neįvyksta... Tokie vizitai, kaip dabar, – ne poilsis, o alinantis darbas. Kai laukia tiek susitikimų ir priėmimų, su tėvu susitinku pakeliui į oro uostą, su draugais – naktimis. Nemažai mielų žmonių mano, jog aš išpuikau, nes nerandu laiko paskambinti. Aš susiplanuoju, bet vakare nebeužtenka jėgų net surinkti numerį.

Ar esate ant ledo iščiūžę susipykę?

Povilas. Nekonfliktinė idilija gimdo apatiją. Kai esame susipykę, kartais pašokame net geriau. Gal adrenalinas įkvepia jėgų? Iš pykčio geriau pavyksta. Praėjusio sezono mūsų programa buvo

agresyvesnė, daug staigių judesių, veržlumo. Tokius šokių tik ir šokti susipykusiems. O šio sezono programa – lyriška, švelni. Todėl turėjome visada būti geruoju.

Pykčiai trunka ilgai?

Povilas. Neilgai, daugiausia mėnesį.

Margarita (kvatoja). Tai – jo pokštas. Mes, pykstantys labai retai ir tuoj pat susitaukome. Susipykę būname prisilęgti, tiesiog neįmanoma gyventi. Todėl kuo greičiau taikomės.

Jei ne šokiai ant ledo, kuo būtumėte?

Margarita. Jei ne šokiai ant ledo, tai šokiai ant grindų.

Povilas. Būčiau kalnų slidinėtojas.

Trenerė Jelena. O aš – sodininkė.

Ar vežatės į varžybas trolismanų?

Povilas. Visada pasiimu kryželį. Jei važiuojame ilgesniam laikui, pasiimu pašventintą žvakutę, maldaknygę. Jau daugelį metų mudviejų su Margarita žodžiai prieš startą yra "Su Dievu".

Papasakokite apie pergalę Europos čempionate.

Povilas. Daug metų mus treniravo jauni treneriai. Tai nėra blogai, tačiau sportininkui paprasčiausiai neužtenka laiko augti kartu su treneriu. Todėl kai mus pradėjo treniuoti Jelena Čaikovskaja (parengusi daugybę čempionų), mūsų karjera pasikeitė iš es-

mės. Jelena mus pagaliau išmokė šokti privalomus šokių. Mūsų trijulė labai pavykusi. Mes 10 metų mažais žingsneliais lipome aukštyn, širdies kamputyje tikėjome, kad kada nors laimėsime, bet visos viltys vis žlugdavo. Tačiau Jelena vėl įkvėpė jėgų.

Margarita. Gaila, kad mes nesusitikome anksčiau. Jei ne Jelena, niekada nebūtume prasimušę iki trečios vietos. Fiziškai trenerė mus tiesiog iškankino, tačiau dvasiškai mes pagaliau tapome tvirti.

Trenerė Jelena. Turiu nuotrauką, kurioje mažas Poviliukas teikia gėles olimpiniam čempionui Koroliovui. Kas galėjo patikėti, kad po daugybės metų treniruosis Povilą? Margarita ir Povilas iškovojo pačios konservatyviosios sporto šakos, kurioje beveik neįmanoma sulaužyti hierarchijos, medalių. Jų bronzos medaliai Europos čempionate – tai revoliucija, visos vertinimo sistemos lūžis. Jie pradėjo naują erą. Aš trenerė dirbu 32 metus. Po Povilo ir Margaritos pergalės man pasakė: "Prieš 32 metus jūs ant pakylės užkėlėte rūsus, o dabar juos nustūmėte". Manau, teisėjus pagaliau privertė atsipeikėti žiūrovai. Per varžybas Lione žiūrovai, iščiūžę Margaritai ir Povilui, tiesiog sulaukėdavo. Jų ovacijų pasiekdavo ekstazę. Lietuviai, žinokite, jūsų po-

ra dabar yra pati populiariausia pasaulyje. Žiūrovai dėl jų eina iš proto. Ir aišku, kodėl: jie labai gražūs, malonūs, talentingi. Paminėsite mano žodį – Margaritai ir Povilui dar viskas prieš akis.

Povilas. Atsimenu, Margarita prieš porą metų kalbė-

jo: "Jei užimčiau Europoje trečią vietą, man daugiau nieko nebereikėtų." O dabar ji sako: "Rodos, kad man trečios vietos maža". Prie gero greitai priprato.

Neila Ramoškienė

Iš žurnalo "Vyras ir moteris", 2000 m. 4 nr.

TRISDEŠIMT AŠTUNTASIS

"Dirvos" novelės konkursas

Skiriamos DVI PREMIJOS:

pirmoji – 500 dolerių,

antroji – 300 dolerių,

iš A.†A. SIMO KAŠELIONIO

palikimo, kurį tvarko "Korp! Neo-Lithuania" vyr. valdyba

Tema: Autoriams suteikiama neribota teisė patiems pasirinkti novelės temą ir meninės išraiškos formas. Paskutinė rankraščių įteikimo data – 2000 metų lapkričio 1 d. (pagal pašto antspaudą).

Rankraščius siųsti šiuo adresu:

Dirva, Novelės konkursas,
P.O. Box 19191
Cleveland, Ohio 44119-0191

Konkurse kviečiame dalyvauti visus lietuvių rašytojus, gyvenančius Lietuvoje, JAV ar bet kurioje kitoje valstybėje.

Paruošimas: Konkursui siunčiami rankraščiai būtinai privalo būti perrašyti rašomąja mašinėle arba kompiuteriu ir pasirašyti slapyvardžiu. Tą patį slapyvardį užrašykite ant priededamo užklijuoto vokelio, kuriame įdėta autoriaus tikroji pavardė, adresas ir telefono numeris. Tik laimėjusių vokeliai bus atidaryti. Nepremijuoti rankraščiai grąžinami, tik autoriams prašant, jų nurodytu adresu.

Vertinimo komisija paprasta balsų dauguma sprendžia, ką premijuoti.

JUOKO STRĖLĖS

Parinko Balys Auginas

Vaiduoklio išdaigos

Vienos Vokietijos statybos firmos vairuotojas, pasižymėjęs savo mandagumu ir paslaugumu, grįžo iš Miuncheno į namus. Pakelyje jis paėmė pavežėti vyrą, turėjusi su savimi nekasdienišką krovinį – medinį karstą.

Bevažiuojant užklupo smarkus lietus. Nedengtame sunkvežimyje sėdėjęs karsto savininkas nutarė ieškoti apsaugos: įlipęs į karstą, jis užsidarė dangtį. Po kurio laiko mašina vėl sustojo, ir malonysis šoferis priėmė dar du pakeleivius. Bet, kiek pavaižiavus, jų didžiausiam išgąsčiui, staiga prasivėrė karstas, ir balsas iš jo paklausė:

– Ar dar lyja?

Vienas iš dviejų keleivių taip išsigando, jog galvo-trūkčiais šoko per bortą ant kieto asfalto iš greitai važiuojančio sunkvežimio ir nusilaužė abi kojas. Kol kitas keleivis mėgino išaiškinti šoferiui, kas įvyko ir prašė sustoti, nukentėjusį paėmė iš paskos važiuosio automobilio vairuotojas. Jis pagalvojo, kad įvyko kažkokia cismo nelaimė, kurios kaltininkas mėgina pasprukti, ir pasileido vytis.

Tikroji padėtis negreit paaiškėjo. Nelaimingasis, nugabentas į ligoninę, visą laiką kartojo, kad matęs vaiduoklį. Maloniam ir paslaugiam šoferiui buvo iškelta baudžiamoji byla.

Oi, niekada nebūkite per daug paslaugūs, neprasidėkite su vaiduokliais ir nepriimkite pakeleivių, kurie vežasi įtartą bagažą!

Kas tikrasis išradėjas?

Vienoje privačioje chemijos laboratorijoje bandymo metu įvyko smarkus sprogitimas. Jo banga chemiką nusiųdė iki lubų ir smarkiai sužalojo. Tačiau po šios nelaimės pastebėta, kad chemikui šiuo nepaprastu būdu pavyko išrasti naujus mėlynus dažus. Išradimas pasirodė ypač svarbus, nes leido žymiai atpiginti šios spalvos dažų gamybą. Nukentėjęs patenkintas pareiškė, kad "nelaimėje įvyko laimė".

Tačiau pradėjus išsamiau nagrinėti nelaimės aplinkybes, paaiškėjo, kad sprogitimas įvyko ne atsitiktinai, o dėl konkurento keršto. Pastarasis ne tik pavydėjo bendradarbiui, bet ir bandė suvilioti jo žmoną. Pripildamas sprogitimą sukeliančių medžiagų į bandymų mišinį, tikėjosi juo atsikratyti. Teisme konkurento kaltė buvo įrodyta. Tačiau kaip išaiškinti, kurį iš chemikų tenka laikyti naujųjų dažų išradėju?

Ir kaip keistai kartais padaromi išradimai!

"Sprogstanti" meilė

Tai įvyko Pietų Amerikoje. Vienas čilietis atsisakė leisti savo dukrą tekėti už įkyriai prašančio jos rankos. Apie tai sužinojęs jaunikis prisikimšo kišenės dinamito ir nuėjo į mylimosios namus, sakdamas, kad nori tik atsiveikinti. Prieš įeidamas į namą, jis padegė užtaiso dangtį. Bučiuojant mylimąją, įvyko sprogitimas ir abu žuvo iš

karto.

– Tai bent meilė! – šluosdydama ašaras, piktai žvelgė į vyrą, dukros netekusi motina!

Verslo propaganda

Vienas chemijos fabrikas paprašė garsų anglų rašytoją Bernard Show leisti pavadinti jų išleidžiamą naująjį batų tepalą jo vardu. Rašytojui jie aiškino taip: "Milijonai žmonių, kurie kasdien naudos batų tepalą pavadintą Shaw vardu, visada turės galvoti apie Tamstą". Bernard Shaw atsakė klausimu: "O kaip jūs

manote daryti propagandą mano naudai tarp tų milijonų žmonių, kurie po pasaulį vis dar turi lakstyti basi?"

Kandūs liežuviai

Žinomas savo satyromis Bernard Shaw kartą pakvietė Anglijos premjerą W. Churchill į naujojo jo veikalo premjerą. Spausdintame pakvietime jis savo ranka prirašė: "Malonėk Tamsta su savimi atsivesti ir koki nors draugą, jeigu tokį savo aplinkoje iš viso turi".

W. Churchill atsiprašė,

kad esąs tą vakarą labai užimtas ir pridėjo: "Neatsisakyčiau atvykti į kitą vaidinimą, jeigu jis kada nors iš viso įvyks!"

Paminklas Puškinui

Sovietų laikais Tambove buvo nutarta pastatyti paminklą Puškino garbei. Paskelbus konkursą, ir suplaukė keli šimtai projektų. Konkurso komisija vienbalsiai išrinko gražiausią ir tinkamiausią: kėdėje sėdinti Josifą Staliną su Puškino veikalų rankose!

AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBA KVIEČIA PRISIDĖTI

Amerikos Lietuvių Taryba drauge su kitomis baltijiečių organizacijomis bei tautinėmis grupėmis imasi bendrų veiksmų dėl Lietuvos, Latvijos ir Estijos įsijungimo į NATO. Tuo klausimu vyko svarbūs pasitarimai su latvių ir estų atstovais. Pasitarimui pirmininkavo ALT pirmininkas adv. Saulius Kuprys. Pa-

našūs pasitarimai rengiami ir kituose miestuose:

Cleveland, Ohio – birželio 18 d.; Detroit, Michigan – birželio 19 d.; Kalamazoo, Michigan – birželio 20 d.; Grand Rapids, Michigan – birželio 21 d.; Indianapolis, Indiana – birželio 22 d.; Cincinnati, Ohio – birželio 23 d.

Galintis prisidėti prie

šios kampanijos prašome kreiptis į ALT būstinę Čikagoje. Tel: 773-735-6677; fax: 773-735-3946; e-mail: AltCenter@aol.com

Amerikos Lietuvių Tarybos būstinė veikia antradieniais, trečiadieniais ir ketvirtadieniais nuo 10:00 v.r. iki 2:00 v.p.p.

Saulius Kuprys

Cleveland, OH – Klaipėda: "VILTIES PARTNERYSTĖ" TĘSIASI

"Dirvos" skaitytojai jau žino, kad "Vilties partnerystės" grupės medikai iš Cleveland, OH kasmet operuoja nuo pat gimimo sunkiai sergančius arba nelaimingų atsitikimų metu suluošintus ligonius. Kasmet į Klaipėdą nuvežame brangios, labai reikalingos medicininės aparatūros. Tačiau tuo mūsų veikla neapsiriboja. Jau šeši metai finansuojame Klaipėdos medikų mokymąsi ir stažuotes Amerikoje. Prie to ypač prisideda University Hospitals of Cleveland, Case Western Reserve University ir The Cleveland Clinic Foundation. Buvome išsikvietę Klaipėdos chirurgą Algį Ščepavičių, kuris stažavosi Cleveland Clinic Foundation pas žinomą pilvo laparoskopijos chirurgą Mat Walsh. Trejus metus iš eilės

kvietėme neurologę iš Klaipėdos ligoninės Jolantą Valavičienę. Ji po penkias savaites stažavosi universiteto ligoninės žymiajame Neurologijos skyriuje, kuriame dirba pasaulinio masto neurologai, tarp jų ir Dr. Robert Daroff, neseniai išleidęs pagrindinį naujausią šios srities vadovėlį. Šią knygą autorius padovanojo ir dr. J. Valavičienai.

Dr. Jolanta taip pat dirbo su Dr. Shamsi Lashgari gretimai esančioje Veteranų ligoninėje. Dr. Sh. Lashgari ten vadovauja jos pačios įkurtam Stuburo sužalojimų skyriui.

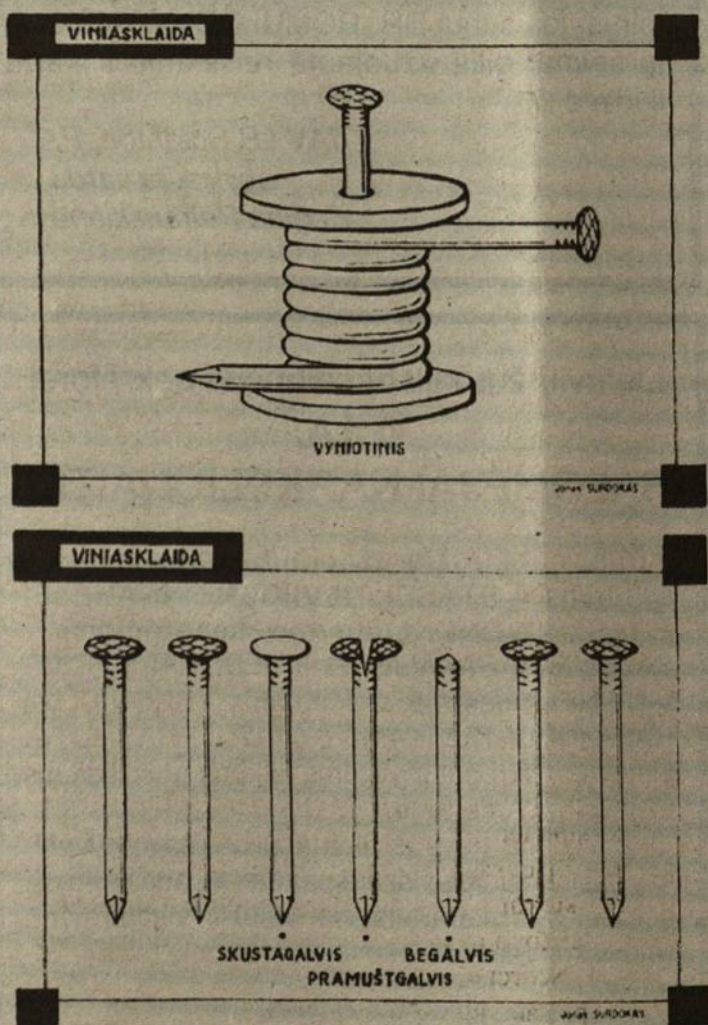
Prieš kurį laiką buvome pasikvietę veido chirurgę dr. Rasą Babičenko iš Kauno. Ji stažavosi universiteto ligoninėje. Klaipėdos ligoninės anesteziologė, dr. Rasa Bražiūnienė vėl stažavosi Cle-

veland Clinic Foundation. Buvo atvykęs Klaipėdos ligoninės neurochirurgas, DiStefano ir J. Goldberg vardais pavadinto Veido chirurgijos centro direktorius, "Vilties partnerystės" narys dr. Vytautas Grykšas. Pediatrė Regina Grykšienė stažavosi mūsų garsioje "Rainbow Babies and Childrens" ligoninėje.

Rėmėjams padedant, nupirkome brangius "televizijos konferencijų" aparatus. Vienas įrengtas Klaipėdoje, o antras – mūsų miesto universitetinėje ligoninėje. Tai leidžia stebėti operacijas, kartu tirti ligonius, dalyvauti pasikaitose ir pasitarimuose per televiziją.

Sudėtinga darbų programa vykdoma ir šią vasarą.

Dr. Gintautas Z. Sabataitis
"Vilties partnerystės" koordinadorius

"Dirvai" – kaunietis dailininkas Jonas Surdokas.
Iš ciklo "Viniasklaida"

"Vilties partnerystės" koordinadorius, dr. Gintautas Sabataitis Vilniuje, prie Seimo rūmų.

JONAS DAINAUSKAS IŠKELIAVO AMŽINYBĖN

Nedaug turime tautiečių, kurie, sulaukę gilių senatvės, būtų tvirti ir darbingi. Toks buvo čikagietis Jonas Dainauskas, kuris šių metų sausio 21 d. atšventęs savo 96-ąjį gimtadienį, dar galvojo apie 100-ąją sukaktį. Jis buvo ir suplanavęs tokius darbus, kuriems atlikti reikėjo dar mažiausiai poros metų. Deja, netikėtai užklupęs insultas nutraukė visus jo planus. Jis iškeliavo amžinybėn gegužės 27 d., tik trumpą laiką prabuvęs ligoninėje *St. Luke-Presbyterian*, kurioje jo sūnus dr. Rimvydas-Jonas užima aukštą postą.

Su Jonu Dainausku šių eilučių autoriui teko daug bendrauti: jį pažinti iš arti, svarstyti įvairius klausimus, semtis iš jo išminties ir įvairių žinių, kurias jis buvo sukaupęs per savo ilgą gyvenimą. J. Dainauskas daug žinojo, gal būtų daugiau, negu bet kuris kitas iš mūsų tautiečių. Jis galėjo pasakoti valandų valandas ir tai tik dalį suspėdavo pasakyti, ką žinojo. Kai įvairiomis progomis būdavo kviečiamas skaityti paskaitas, jis pasidarydavo tik santraukėles. Niekada nerašydavo tekstų, nes jo galvoje būdavo sukaupta visa informacija, kurią jis laisvai atpasakodavo. Tai iš tiesų buvo retų sugėbėjimų žmogus.

Jis buvo teisininkas, istorikas, bibliografas, žurnalistas, pedagogas ir išmanė dar bent apie penkias kitas sritis. Jam yra tekę gyventi dviejuose žemynuose, daugelyje valstybių. Ten sukaupė daug patirties ir dalindavosi ja su savo tautiečiais, kol sustojo jo širdis.

Meilė lietuviškam žodžiui

Mane labiausiai žavėjo velionio dėmesys viskam, kas lietuviška, o taip pat jo noras

Edvardas Šulaitis

atremti svetimųjų skelbiamas klaidas bei prasimanymus apie Lietuvą ar lietuvius. Jis rinko lietuviškas knygas, laikraščius, žurnalus bei kitą medžiagą. Jo biblioteka, kurią laikė savo bute ir didžiuliame kambaryje Čikagos Jaunimo centro rūmuose, buvo tur būt pati didžiausia tarp privačių asmenų išėivijoje. Joje yra labai retų knygų, kurių kartais tik vieninteliai egzemplioriai tėra išlikę pas kolekcionierius. Jų įsigijimui a. a. J. Dainauskas negailėdavo nei pinigų, nei pastangų. Daug ką per paskutinį dešimtmetį gaudavo iš Lietuvos.

Daug pinigų velionis išleisdavo kitomis kalbomis parašytoms knygoms, kuriose buvo rašoma apie lietuvius bei Lietuvą. Tai būdavo leidiniai rusų, vokiečių, anglų kalbomis. Šias kalbas jis mokėjo taip gerai, kaip ir lietuvių kalbą. Skaitydamas tokias knygas, dažnai rasdavo netikslumų ir apie tai pranešdavo autoriams arba paskelbdavo spaudoje. Kai kurie tas klaidas vėliau ištaisydavo.

Velionis labai daug dirbavo. Dažnai per parą skaitymui ar rašymui pašvėsdavo net po 15 valandų. Net ir atšventęs savo 95-ąjį gimtadienį, jis išliko nepaprastai darbštus. Tik po 96-ojo gimtadienio, kurį atšventė Kalifornijoje pas savo dukrą, sugrįžęs į Čikagą, pasijuto kiek blogiau. Bet vis tiek dar nemažai dirbo, nes norėjo išsėsti savo pažadus. Visko atlikti nebesuspėjo. Jo nusilpusi širdis sustojo įvairių užsimojimų vidury.

Įspūdingas atsisveikinimas

Daug gražių, tikslų žodžių buvo pasakyta per atsi-

sveikinimo su velioniu vakarą, kuris įvyko birželio 1 d. Čikagos Jaunimo centre. Jį pravedė Lituanistikos tyrimų studijų centro direktorius prof. dr. Jonas Račkauskas, o kalbas pasakė 13 žmonių.

Pirmasis kalbėjo Lietuvos generalinis konsulas Čikagoje Giedrius Apuokas. Kiti kalbėtojai: dr. Kazys Ambrozaitis, Stasė Petersonienė, Vytautas Mikūnas, Rimas Griškelis, Vytenis Statkus, Gediminas Leškys (šis buvo atvykęs net iš *Los Angeles* apylinkių), Kęstutis Jėčius, Dalia Trakienė, Algis Regis, Pilypas Narutis. Jie visi pasakojo, kur velionis dirbo, kuo užsiėmė, nes J. Dainauskas daug kur aktyviai dalyvavo, o kai kurias organizacijas net įsteigė. Maldas sukalbėjo kun. Juozas Vaišnys.

Birželio 2-osios rytą toje pačioje Jaunimo centro didžiojoje salėje įvyko gedulingos pamaldos. Jas aukojo prelatas Ignas Urbonas, kun. Jonas Duoba ir kun. Juozas Vaišnys. Prel. I. Urbonas pasakė prasmingą pamokslą, iškeldamas velionio nuopelnus įvairiose srityse.

Per atsisveikinimą su J. Dainausku dalyvavo net apie 400 žmonių, o sekantį rytą, nors ir buvo darbo diena, susirinko apie 200. Po pamaldų ilga automašinų eilė pajudėjo į Šv. Kazimiero kapines. Ten velionis buvo palaidotas šalia gerokai anksčiau mirusios savo žmonos Leokadijos. Paskutinį atsisveikinimą ir maldas paskaitė prel. J. Urbonas. Prieš leidžiant į duobę ant velionio karsto pabiro daug raudonų rožių žiedų ir Lietuvos žemės sauja. Po apeigų kapinėse laidotuvių dalyviai buvo pakviesti gedulingiems pietums į *Willowbrook* salę *Willow Springs* miestelyje ir kartu su artimaisiais praleido dar porą valandų.

SVEIKINAME ALMĮ STEMPUŽĮ!

Dar 1996 m. rudenį "Dirva" rašė apie Almį Stempužį. O dabar turime daugiau naujienų. A. Stempužis užaugo *South Euclid, Ohio*, mieste. 1971 m. baigė *Charles F. Brush* gimnaziją. Korėjoje tarnavo Jungtinių Valstijų armijos karinėje policijoje. Atlikęs karinę prievolę, pradėjo tarnauti *Beachwood,*

Ohio, miesto policijoje. Kartą studijavo teisę *Cleveland Marshall College of Law*. Darbe pasižymėjo kaip kompiuterių sistemų žinovas. Neseniai "Tėvynės garsų" radijas pranešė, kad Almis Stempužis išlaikė teisės egzaminus ir įgijo galimybę užsiimti advokato praktika. Ger. J.

PRO MEMORIA

A.† A. ONA JAKAITYTĖ – DOVYDAITIENĖ
(1920 - 2000)

A.†A.

ONUTEI DOVYDAITIENEI

mirus, jos sūnui DR. ROMUI DOVYDAIČIUI ir jo šeimai gilią užuojautą reiškiamo ir kartu liūdime.

JAV LB Scranton, PA
apylinkės vardu
Regina Petrauskienė

Lietuvių žurnalistų sąjungos sekretorei

A.†A.

SALOMĖJAI NARKELIŪNAITEI

mirus, nuoširdžią užuojautą reiškiamo jos seserims – STASEI TILVIKIENEI ir ANELEI PRAŠMUTIENEI Lietuvoje, seserėčioms – SALOMĖJAI SAKALIENEI ir ALDONAI MACKEVICHIENEI Amerikoje, seserėnams – BRONIUI bei RAIMONDUI TILVIKAMS ir GINTUI PRAŠMUTUI Lietuvoje, taip pat ir visiems kitiems artimiesiems Lietuvoje ir Amerikoje.

Velionė buvo iškili žurnalistė, savo gyvenimą paskyrusi lietuviškai spaudai, visada sielojosi dėl Lietuvos, labai aktyviai visur ir visada gynė lietuviškus reikalus ir kovojo už žmonių teises.

Lietuvių žurnalistų sąjungos valdyba:

Pirmininkas – Kęstutis K. Miklas,
Nariai – Paulius Jurkus, Romas Kezys,
Julius Veblaitis

A. a. Jonas Dainauskas (antras iš dešinės) – X Mokslo ir kūrybos simpoziumo atidarymo iškilmėse Jaunimo centre, Čikagoje.

PENSININKŲ KLUBO ŽINIOS

Liepos 9 d., sekmadienį, 12:00 v.p.p. Lietuvių namų viršutinėje salėje įvyks pensininkų klubo metinė gegužinė. Loterija, puiki muzika ir šokiai bei skanūs pietūs laukia pensininkų ir jų svečių.

Sekantis pensininkų klubo narių suėjimas įvyks rugsėjo mėnesį. Rugsėjutyje mūsų suėjimo nebus.

sų suėjimo nebus.

Liepos mėnesį savo gimtadienius mini šie mūsų klubo nariai: Vytautas Aušrotas, Donatas Balčiūnas, Emilija Cigienė, Viktoras Degutis, Vitoldas Gruzdys, Stasys Ignatavičius, Bernardas Jakaitis, Jonas Kazlauskas, Stasė Mačienė, Jurgis Malskis, Stasys Pabrinkis, Aleksas Petraška, Ona Ralienė, Antanas Rukšėnas, Ignas Stankus, Eufemija Steponienė, Antanas Valaitis, Julija Venciuviene, Vytautas Zitkus, Ona Žygieinė. Sveikiname juos, linkime geros sveikatos ir giedrios nuotaikos.

Jonas Kazlauskas

Jonas Kazlauskas

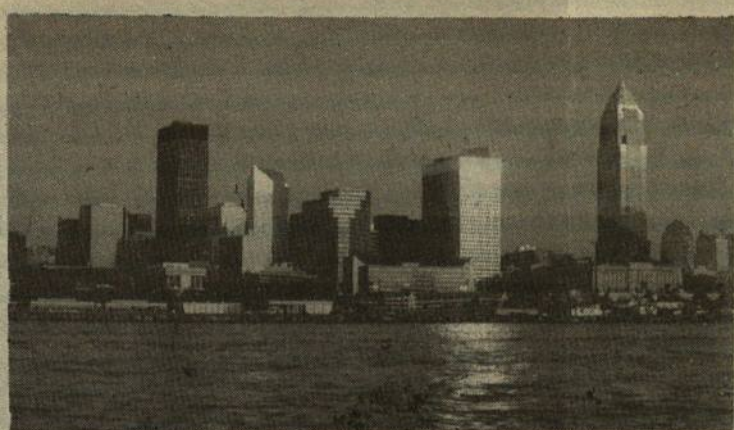
SKAITYTOJAI PRIMINĖ CLEVELAND, OH LIETUVIŲ KLUBO ISTORIJS PUSLAPIUS

Minint *Cleveland, OH* Lietuvių klubo 40-metį (1960 m.), dainavo "Ažuolų" oktetas, kuriam vadovavo Julius Kazėnas. Pirmoje eilėje (iš kairės): Pranas Petraitis, Leonas Kazėnas, Fabijonas Kaminskas, Vacys Jurgelis ir Antanas Kavaliūnas. Antroje eilėje: Felikas Zylė, Pranas Stempužis ir vadovas J. Kazėnas. Lietuvių klubas tuo metu dar buvo įsikūręs Superior Ave. (Nuotraukas atsiuntė P. Petraitis)

Lietuvių klubo 40 metų programą vedė pranešėja - Hollywood aktorė Rūta Kilmonytė-Lee, dainavo solistė Juozė Krištolaitytė-Daugėlienė. Vlodo Bacevičiaus nuotr.

MŪSŲ MIESTE IR JO APYLINKĖSE

RENGINIŲ KALENDORIUS

• BIRŽELIO 25 d., po 10 val. Mišių - JAV LB *Cleveland, OH* apylinkės metinis susirinkimas Dievo Motinos parapijos konferencijų kambaryje. Rengia apylinkės valdyba.

• LIEPOS 16 d., 11:30 v. ryto - Šv. Jurgio parapijos gegužinė parapijos sodyboje.

• LIEPOS 29 d., šeštadienį - ketvirtoji "Gijos" gegužinė *Beachland Park* pokylių vietoje. Pradžią - 4 v.p.p.

• RUGPJŪČIO 13 d. nuo 12-os iki 6-os v.v. - Lietuvių klubo popietė Amerikos italų klubo pokylių vietoje.

• LAPKRIČIO 12 d., nuo 11:30 iki 3:30 v.p.p. - Šv. Jurgio parapijos rudens šventė.

• GRUODŽIO 16-17 d. - Šv. Jurgio parapijos kalėdinių kepinių pardavimas.

• GRUODŽIO 24 d. 9:30 v.v. - bendros kūčios Šv. Jurgio parapijos salėje.

JAV LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS CLEVELAND, OH APYLINKĖS METINIS SUSIRINKIMAS

šaukiamas birželio 25 d. 11:30 v.r.
Dievo Motinos Parapijos konferencijų kambaryje
Dienotvarkė:

1. Veiklos apžvalga
2. Išdininko ir revizijos komisijos pranešimai.
3. Valdybos rinkimai
4. Diskusijos ir ateities planai.

Kviečiame dalyvauti visus *Cleveland OH* ir apylinkių lietuvių, kuriems rūpi mūsų bendruomenės ateitis.

Valdyba

P.S. TIRE Inc.

Complete Front End Service

481-5397

New and used Tires, Brakes, Shocks, Struts, Mufflers, lube oil and Filter

• Buy any 4 tires and receive a P.S. Tire hat!

OPEN

Mon.-Fri.: 8 am to 6 pm

Sat.: 8 am to 4 pm

866 E. 200 th St.

Cleveland, Oh. 44119

Paul Stefanac

EUROPA TRAVEL 692-1700

LOWEST AIR FARES
available worldwide

EXPERTS ON TRAVEL
TO EAST EUROPE

passports • visas • prepaid tickets

SERVING OUR COMMUNITY
FOR OVER 35 YEARS

"LEADERS IN LOW COST TRAVEL"

Born To Travel

Rita Staškutė-Zvirblienė

26949 Chagrin Blvd. #103 (Ohio Savings Building)
CLEVELAND, OH 44122

Tel: (216) 831-5530 & (800) 366-9980

Fax: (216) 831-5028

KELIONĖS Į LIETUVĄ - 2000

Visi skrydžiai - geriausiomis kainomis

Atstovaujame FINNAIR, SAS ir kitas oro linijas.

Bendradarbiaujame su "Lietuvos avialinijomis".

MATAS REALTY

Rita P. Matienė • Broker • Savininkė
State Certified Real Estate Appraiser - (kainuotoja)
Profesionalus pataravimas perkant-parduodant namus ir namų įkainavimas

NORMLS

V. R. MATAS

Visi teisiniai pataravimai

Vytas R. Matas • Attorney-at-Law • Advokatas

17938 Neff Rd. Cleveland, OH 44119
(216) 486-2530

2412 Cedarwood Rd. Pepper Pike, OH 44124
(440) 473-2530

DIRVA

"Dirvos" novelės konkurso laimėtojai (Šiam kūriniiui buvo paskirta antroji premija) ARTIMA GIMINĖ

Nijolė Tutkienė

(Tęsinys. Pradžia -23 nr.)

Jiems labiausiai trūksta širdies šilumos, motiniškos rankos, ko ne kiekviena auklė ar auklėtoja gali duoti.

– Ar auklėtojos neturi pedagoginio išsilavinimo?

– Kai kurios turi, bet... Auklėtojas išaugęs normalioje šeimoje, nors ir baigęs pedagoginę mokyklą, negali išgilinti į atstumtojo vidinį pasaulį, ir jo pamokymai, reikalavimai, drausminimas atsimuša kaip žirniai į sieną. Džiaugiuos, kad turime vieną savo augintinę, apie kurią ir sukasi tikrasis mūsų vaikų pasaulis.

– Ar ne ta pati menininkė?

– Taip, ta pati! Ji labai sumaniai vadovauja vaikų, mėgstančių meną, rateliui ir pati piešia, kai tik suranda laiko. Turi visą albumą piešinių, bet ne taip lengva išieiti į viešumą: trūksta drobės, akvarelės ir kitokių priemonių, kurios dabar naudojamos tapyboje. Tam mes neturime lėšų. Kol kas savo talentą ji išlieja gėlynuose. Gėlių spalvas ir formas derina kaip audinių raštuose.

– Pastebėjau. Gėlynai atrodo kaip kilimai.

– Dabar jau nublukę. Jei būtų mačiusi pavasarį!

– Norėčiau su ja arčiau susipažinti. Norėčiau žinoti jos kilmę, išsimokslinimą, ateities planus. Gal galėčiau kuo nors padėti.

– Jei pageidaujate, pakviesiu pasikalbėti. Tačiau ji drovi, kukli – nesipasakos visko, nesigirs. Pradžiai pati galiu pasakyti, kad šį pavasarį ji labai gerai baigė vidurinę mokyklą, norėtų studijuoti, bet nėra lėšų. Pasitarę nusprendėm, kad jai teks padirbėti pas mus porą metų, susitaupyti, tik po to stoti į Pedagoginio universiteto dai-

lės fakultetą. Jei sėkmingai baigs, grįš atgal į savo pamiltus Namus. Aš viliuosi ir tikiu, kad tai tik mudviejų svajonė!

– Matau, kad tarp judviejų nėra jokių paslapčių. Papasakokite apie ją viską, ką žinote.

– Gerai! Pavaikštinėsime tais takeliais, kurie ją atvedė pas mus.

.....

Adučiai ėjo jau dešimt, kai dėdė Juozas per vasaros atostogas paėmė ją iš Vaikų namų ir pirmą kartą nusivežė į savo tėviškę. Ten jau nebebuvo nei sodybos, nei sodo, nei kloniu vingiuojančio upelio, tik ties kadaise buvusia kryžkele tebestovėjo apgriuvusi trobelė, kurioje tebegyveno vienišas kalvis, Juozo jaunystės draugas. Kasmet, aplankydamas gimtąsias apylinkes, Juozas svečiavosi pas jį, dalindavosi prisiminimais. Šį kartą savo prisiminimus Juozas panorą išsakyti Adučiai. Iš vieškelio jiedu pasuko į aukščiausią kalnelį, nuo kurio matėsi platus klonis, iš abiejų pusių užgožtas miškais ir krūmokšniais.

– Ten, kur berželiais apaugusi atkalnė, pačioje papėdėje stovėjo mūsų sodyba: dviejų galų troba, iš kairės – svirnas, iš dešinės – tvartas, priešais – klojimas, už jo – sodas, pilnas obelių, kriaušių, slyvų... – dėdė rodė ranka tartum piešdamas. – Iki vieškelio ėjo kelias, apsodintas berželiais... Nieko nebėr. Nebėr nė upelio, pasipuošusio alksniais ir gluosniais. Liko tik melioratorių išraustas griovys, apžėlęs usnimis... – Dėdė užsisvajojo, žvelgdamas į krūmokšnius, kurie kaip lavina kasmet vis giliau liejosi į klonio pievas.

– Ar taip? – Adučė baks-

telėjo dėdei alkūne ir parodė piešinėlį.

– Beveik taip! – Juozas nustebo, pamatęs jos rankose pieštuką, bloknotėlį, o jame tėvų sodybos eskizą. – Tik troba buvo su dviem dūmtraukiais, raštuotomis langinėmis. Virš svirno sukinėjosi vėjarodis-gaidys, o sodas buvo pilnas avilių. Kieme, tarp trobos ir svirno, žydėjo alyvos mėlynai mėlynai... Vidury kiemo – šulinys su aukšta svirtimi.

– Alyvų esu mačiusi, svirties – dar ne. Nupiešk man ją, tėveli!

Grubia ranka Juozas braižo šulinį, svirtį ir pasakoja apie kadaise buvusių valstiečių gyvenimo kasdienybę, vargus ir džiaugsmus, vis pridurdamas, kad nieko nebėliko.

– O miškai? Kokie jie gražūs! Viduje tur būt dar gražiau?

– Į šituos miškus nebeįeisi. Nebėr ten nei kelelių, kuriuos pravažinėdavo, gamindami malkas žiemai, nei takelių, kuriuos buvom pramynę, grybaudami ar ganydami gyvulius.

Adučė giliai atsiduso. Ji norėjo žinoti, kodėl nebėra sodybų, kodėl užžėlę miškai... Dėdė Juozas puikiai suprato jos atodūsi ir ryžosi išpasakoti viską, kad nenusineštų į kapą to, ką turėjo žinoti jo dukterėčia. Vargu, ar besulauks jis kitos vasaros, kito karto. Kraujo vėžys – nepermaldaujamas. Jis tą žinojo, tik nenorėjo jos jaudinti. Jis mylėjo Adučę labiau negu savo vaikus ir stengėsi atstoti jai tėvą ir motiną. Nežiūrint nuostolio ir išlaidų, kasmet ją aplankydavo kartą ar du, o vasaros metu parsiveždavo į savo šeimą paviešėti. Būtų ją įdukrinęs, auginęs, bet... žmona Polina – nė iš tolo. Po Adučės tėvų mirties Polina parodė visą savo

apsukrumą, kad "visiška našlaitė" būtų atiduota į Vaikų namus. Ji savo pasiekė ir toliau stengėsi, kad "giminaitė" per ilgai neužsibūtų, nes, girdi, "užtenka ir savų ant sprando". O jų visas trejetas. Būtų išmaitinę, išauginę ir ketvertą, bet dabar jau šaukštai po pietų. Tegu nors sužino visą tiesą apie savo senelių ir tėvų likimą.

– Tu jau nebe maža ir turėtum žinoti savo giminės istoriją, suprasti, kodėl patekai į Vaikų namus. Sodyboje, apie kurią aš tau pasakojau, gyveno tavo seneliai. Jie augino du sūnus: mane ir penkeriais metais jaunesnį Antaną. Užėjo baisus karas, ir Lietuvą užėmė priešai. Jie mus išvežė į labai šaltą savo kraštą – Sibirą.

– Už ką?

– Gal už tai, kad jiems patiko mūsų graži sodyba. Sunku tau būtų viską suprasti... Taigi, tavo seneliai mirė Sibire iš bado, o mudu su Antanu po dešimties metų sugrįžom. Niekas mūsų nenorėjo priimti, teko dirbti labai sunkius darbus, kol atsistojom ant tvirtesnių kojų. Antanui tuo metu buvo tik penkiolika metų, ir jis labai norėjo mokytis. Dirbo ir mokėsi. Aš jam padėjau, kiek galėjau. Baigęs mokslą, Antanas tapo statybininku, dirbo ekskavatorininku. Per keletą metų pasistatė savo namuką mieste. Antanas vedė labai gražią merginą, vardu Janina. Jiems gimė labai graži mergytė, vardu... Dabar pats laikas pasakyti, kad ne aš tavo tėvelis, o Antanas.

– Aš tą žinau.

– Kas tau pasakė?

– Močiutė, tik ji nieko nepasakojo apie tėvelius. Gal jie buvo girtuokliai?

– O ne! Tu gali didžiuliotis savo tėveliais. Jie abu labai mylėjo vienas kitą ir, žinoma, tave. Bet štai nelaimė: beka-

sant pamatus, ekskavatoriaus kaušas užkliuvo už sprogmenų, palikusių nuo karo. Tau buvo jau dveji metukai, kai po sunkios ligos mirė mamytė. Tu palikai našlaitė... Būtime įdukrinę, bet...

– Suprantu: pas jus ir taip daug burnų ir vietos neperdaug...

– Vieta mūsų name ir tau priklauso, bet...

– Tu man vistiek, kaip tėvelis... Ir dėdienė juk artima giminė?

– Ir mūsų vaikai tau turi būti kaip broliai ir seserys, kol aš gyvas...

– Ar tu, tėveli žadi mirti? – Adučė nusijuokė. – Tu dar nelabai senas.

– Gal ir nelabai, bet... sergu nematoma liga.

Adučė sutriko. Apkabino "tėvelį" tvirtai ir ilgai nenorėjo paleisti, tarsi bijodama, kad mirtis jo neatimtų. Pagaliau prašneko:

– Kaip aš džiaugiuos!

– Dėl ko?

– Kad mano tėveliai mane mylėjo, nebuvo girtuokliai ir kad tu dar gyvas.

Tai ir buvo paskutinis jų atsiveikimas. Po metų dėdė Juozas mirė. Tik po jo mirties Adučė susivokė esanti "visiška" našlaitė. Niekas jos nebelankė, nebeatveždavo dovanėlių, neglostydavo tėviškai.

SKAITYTOJŲ
DĖMESIUI!

"DIRVOS"

redakcija

atostogaus

liepos 17 - 30 d.

Savaitraštis neišeis

liepos 25

ir rugpjūčio 1 d.

"Dirva" – "Viltis"

Skaitykite ir platinkite
"Dirvą", pasitinkančią 85-
uosius leidimo metus!

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Kenneth Schmidt
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, Ohio 44095

Telefonas: (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama,
teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje.
Didelė alkštė automobiliams pastatyti.

TAUPA
LITHUANIAN CREDIT UNION

1984 - 1999

15

YEARS OF EXCELLENCE

SAVI
PAS SAVUS!

XXXXXXXXXXXX

KVIEČIAME

VISUS

Į

TAUPĄ!

TELEFONAS 216.481.6677 <> E-MAIL TAUPA@AOL.COM

767 EAST 185th STREET CLEVELAND OHIO 44119

DARBO VALANDOS: antradienį, trečiadienį

ir ketvirtadienį ----- 9:00v.r. – 4:00p.p.

penktadienį ----- 9:00v.r. – 6:00p.p.

šeštadienį ----- 9:00v.r. – 12:00p.p.

sekmadienį parapijoje ----- 11:00v.r. – 12:00p.p.

Kiekviena tauporąjį sąskaita, federalinės valdžios (NCUA) apdrausta iki \$100,000